

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008¹

Marie Christine Laleman² & Valérie Meillander³

Inventarissen, archiefbeschrijvingen, repertoria, bibliografieën (3664-3669), Archeologische kronieken (3670-3703), Algemeen (3704-3707), Prehistorie, Romeinse en Merovingische tijden (3708-3711), Middeleeuwen (3712-3731), Moderne Tijden (3732-3743), Hedendaagse tijd (3744-3770), Industriële archeologie (3771-3795), Kerkgeschiedenis, kloosters (3796-3814), Gebouwen, monumenten, stadsbeeld (3815-3887), Kunst, cultuur (3888-3920), Materiële cultuur (3921-3942), Heemkunde, volkskunde, genealogie (3943-3997), Biografieën (3998-4014).

1. Inventarissen, archiefbeschrijvingen, repertoria, bibliografieën

3664. BOMBAY J., *De Norbertijnenabdij van Drogen. Een bibliografie*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 89-130. Bibliografie van de publicaties die betrekking hebben op de Norbertijnenabdij in Drogen en haar domein, vanaf de stichting in 1138 en over een bewogen geschiedenis tot aan de afschaffing met de Franse revolutie, en met de verdere werking van de religieuzen als pastoor in het bisdom Gent.

3665. CHARLES L. (red.), *Buskruit en Sauerkraut. Oorlogsbronnen in De Zwarte Doos (20ste eeuw)*, (*Stad Gent, Stadsarchief*), Gent, 2007, 256 blz. Overzicht van geschreven en iconografische bronnen in het Stadsarchief, die in aanmerking komen voor de studie van de geschiedenis van de twee wereldoorlogen. Ze worden aangevuld met een overzicht van materiële bronnen en de studie daarvan. Daartoe behoren ook de beschermings- en verdedigingsstructuren die de Dienst Stadsarcheologie op het Gentse grondgebied kon opmeten en registreren. Geïllustreerd.

¹ Deze bibliografie werd afgesloten per 31/8/2008. Ten einde een zo groot mogelijke volledigheid van de bijdragen te kunnen verwezenlijken, roepen we graag de auteurs op hun werk te (of overdruk, of kopie) bezorgen aan het Stadsarchief, De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge. Deze bijdragen worden dan in de bibliotheek van het Stadsarchief opgenomen.

² Stadsarcheoloog, De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge, 09/266.57.60, fax. 09/266.57.87 e-mail stadsarcheologie@gent.be

³ Historicus, Stadsarchief, De Zwarte Doos, Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge, tel. 09/266 57 60, fax. 09/223.11.58, e-mail stadsarchief@gent.be

3666. CHARLES L., M.C. LALEMAN & V. MEILLANDER, *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 2006- 2007*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 363-415.

3667. DE CONINCK R., *Het archief van Raoul Miry*, in *Brood en Rozen*, (2007), p. 74-81. Korte biografische nota en beschrijving van het kleine archief (twee dozen) overgemaakt aan het AMSAB.

3668. DEN HAERYNCK J.P., *Literair Gent: een samenwerkingstraject voor het ontsluiten en beheren van literair erfgoed*, in *@rchieflink*, 8 (2008), nr. 3, p. 4-5. Toelichting bij de structuur, de inhoud en de toepassingsmogelijkheden van de digitale inventaris www.literair.gent.be.

3669. HEYMANS F., *Literatuur, stedelijk cultureel erfgoed* www.literair.gent.be, in *Brood en Rozen*, (2007), p. 55-64. Over het internetproject www.literair.gent.be. Eerst wordt dit project inhoudelijk afgebakend om vervolgens meer uit te wijden over de meer organisatorische aspecten ervan. Tenslotte komt ook aan bod of er zoiets als Gentse literatuur bestaat.

2. Archeologische kronieken

3670. ACKE B., *Seminariestraat*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 104-115. Geïllustreerd.

3671. ANTHEUNIS G., *Kortrijksesteenweg 1026*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 65-68. Geïllustreerd.

3672. ANTHEUNIS G., *Zwijnaarde, Hutsepotstraat*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 193-195. Geïllustreerd.

3673. ANTHEUNIS G., M.A. BRU, M.C. LALEMAN, E. RAEYMAEKERS, P. STEURBAUT, G. STOOPS & G. VERMEIREN, *Archeologisch onderzoek in Gent (O.-VI.)*, in: *Archaeologia Mediaevalis*, Namur, 2008, nr. 31, p. 8-10.

3674. BRU M.A., E. RAEYMAEKERS, P. STEURBAUT & G. VERMEIREN, *Kammerstraat 16-18*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 52-54. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3675. BRU M.A., P. STEURBAUT & G. VERMEIREN, *Hoogpoort 57*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 47-48. Geïllustreerd.
3676. BRU M.A. & G. VERMEIREN, *Archeologisch vooronderzoek op de Korenmarkt, Gent (O.-Vl.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, Namur, 2008, nr. 31, p. 28-33.
3677. BRU M.A. & G. VERMEIREN, *Archeologisch vooronderzoek in de Oude Vismijn, Gent (O.-Vl.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, Namur, 2008, nr. 31, p. 34-41.
3678. EVERAERT G., M.C. LALEMAN & G. STOOPS, *Hoogpoort 17*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 41-46. Geïllustreerd.
3679. LALEMAN M.C., E. RAEYMAEKERS & P. STEURBAUT, *Kantienberg, Sint-Pietersabdij, keermuur*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 55-58. Geïllustreerd.
3680. RAEYMAEKERS E. & P. STEURBAUT, *Afsnee, Broekkantstraat 19, Hof ten Broecke*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 178-179. Geïllustreerd.
3681. RAEYMAEKERS E. & P. STEURBAUT, *Graaf van Vlaanderenplein 5, De Capitole*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 38-39. Geïllustreerd.
3682. RAEYMAEKERS E. & P. STEURBAUT, *Lindentlei 38*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 81-82. Geïllustreerd.
3683. STEURBAUT P., *Afsnee, Afsneekouter*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 177. Geïllustreerd.
3684. STEURBAUT P. & G. STOOPS, *Drongen, Drongenplein 26, Norbertijnenabdij*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 180. Geïllustreerd.

3685. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Bronssstraat*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 35-36. Geïllustreerd.
3686. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Hoogstraat 41, voormalig Dominicanenklooster*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 49-51. Geïllustreerd.
3687. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Opgeëistenlaan, Nieuw Gerechtshuis*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 91-96. Geïllustreerd.
3688. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Redersplein*, in *Archeologisch onderzoek 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 98-99. Geïllustreerd.
3689. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Scheepzatestraat*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 101-103. Geïllustreerd.
3690. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Sint-Amandstraat 96*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 116-120. Geïllustreerd.
3691. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Sint-Kristoffelstraat*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 153-154. Geïllustreerd.
3692. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Sint-Kruis-Winkel, Sint-Kruis-Winkeldorp 35*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 190-191. Geïllustreerd.
3693. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Sint-Kruis-Winkel, Sint-Kruis-Winkeldorp 55*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 192. Geïllustreerd.
3694. STOOFS G., *Baafse botten. De dodenzorg bij de monniken van de Sint-Baafsabdij in Gent (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, Namur, 2008, nr. 31, p. 71-75.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3695. STOOPS G., *Bijlokekaai 7, Anatomisch Instituut*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 11-12. Geïllustreerd.
3696. STOOPS G., *Bijlokekaai 7, Hospitaalsite*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 13-16. Geïllustreerd.
3697. STOOPS G., *Emile Braunplein*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2007*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 37. Geïllustreerd.
3698. STOOPS G., *Groentenmarkt, Empirepomp*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 40. Geïllustreerd.
3699. STOOPS G., *Patrijsstraat, stadsschool De Loods*, in *Archeologisch onderzoek 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 97. Geïllustreerd.
3700. STOOPS G., *Sint-Pietersplein*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 155. Geïllustreerd.
3701. VERMEIREN G., *Ketelvest. Grensstenen*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 59-64. Met ook verwijzing en bespreking van grensstenen die in het Museum van de Sint-Baafsabdij bewaard worden. Geïllustreerd.
3702. VERMEIREN G., *Vermanplein & Julius de Vigneplein, Zwembad Van Eyck*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 167-170. Geïllustreerd.
3703. VERMEIREN G., *Voldersstraat 3-5, Braunschouw*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 171-176. Geïllustreerd.
- 3. Algemeen**
3704. CAPITEYN A., *Het Stadsarchief en de plaatsnaamgeving*, in *@rchieflink*, 8, (2008), nr. 1, p. 1-3. Beschrijving van de procedure voor het toekennen van een nieuwe straatnaam: het is één van de opdrachten van het Stadsarchief om suggesties te formuleren en advies te verlenen in de samenwerking met de Dienst Administratie van de Stad Gent.

3705. DE RYNCK P., *Erfgoedbibliotheken in Vlaanderen*, in *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, 46, (2008), nr. 1, p. 1-40. In deze speciale katern rondom waardevolle bibliotheken in Vlaanderen wordt een passage gewijd aan de Universiteitsbibliotheken van Leuven en Gent. Aan de hand van een gesprek met hoofdbibliothecaris S. VAN PETEGHEM worden het gebouw, de problematiek rond de restauratie, de samenstelling van de collectie en het Google-initiatief toegelicht. Geïllustreerd.

3706. DEVOLDERE L., *Voor de Schelde het Water. Voor de Leie Den Room*, in *De Franse Nederlanden*, 33, (2008), p. 113-181. Lyrische beschrijving van de loop van de Leie, van Aire-sur-la-Lys over een aantal Noord-Franse stadjes tot in Gent. Geïllustreerd.

3707. JANSSENS P. & S. ZEISCHKA, *La noblesse à table. Des ducs de Bourgogne aux rois des Belges*, Brussel, 2008, 266 blz. Tweede deel uitgebracht in de reeks Food Studies, gebaseerd op de grote verzameling menukaarten van Didier de Meester de Betzenbroeck, die naast een duidelijk artistieke betekenis ook van groot belang is voor de rijkdom van de gastronomische geschiedenis. De twee pijlers waarrond een twaalftal bijdragen werden bijeengebracht, zijn dan ook de gastronomie en de feestcultuur (convivialiteit) van de adel vanaf het einde van de middeleeuwen tot op heden. Geïllustreerd.

4. Prehistorie, Romeinse en Merovingische tijden

3708. BOURGEOIS I. & G. STOOPS, *Kouter: een aardewerkensemble uit de late ijzertijd*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 68-75. Geïllustreerd.

3709. DE CLERCQ W., *Figuration et symbolique du chenet dans le monde des vivants et des morts du Nord-Ouest de la Gaule (ca. 250 av. J.-C.-275 ap. J.-C.) Un aspect particulier de la culture matérielle indigène à travers la romanisation*, in *Revue du Nord*, Lille, 2007, nr. 11 hors série Collection Art et Archéologie, p. 191-208. De bijdrage brengt een voorstel van synthese over de oorsprong, de verspreiding, de betekenis en de symbolische dierenvoorstellingen op vuurbokken van de late ijzertijd en de Gallo-Romeinse tijd in Noordwest-Gallië. Dergelijke vuurbokken komen zowel in ijzer als in aardewerk voor. Met verwijzing naar een voorbeeld uit Sint-Denijs-Westrem. Geïllustreerd.

3710. DE CLERCQ W. & P. DEGRYSE, *The mineralogy and petrography of Low Lands Ware I (Roman lower Rhine-Meuse-Scheldt basin; the Netherlands, Belgium, Germany)*, in *Journal of Archaeological Science*, 2008, nr. 35, p. 448-458. Petrografische en geochemische analyses van een 100 stukken uit opgravingen van sites verspreid over België, Nederland en Duitsland maken

het mogelijk om een specifieke groep Romeins aardewerk te definiëren als *Low Lands Ware I*. De verspreiding omvat ook de Scheldevallei. Geïllustreerd.

3711. HOORNEJ., G. DE MULDER, C. RYSSAERT, B. BARTHOLOMIEUX, M. BERKERS, G. DE DONCKER, N. ISERBYT & S. KLINKENBORG, *Sint-Denijs-Westrem-Flanders Expo. Zone 1 & 2: Archeologisch vooronderzoek en wegkofferbegeleiding van 12 tot 23 juni en van 27 augustus tot 28 september 2007 (Stad Gent, provincie Oost-Vlaanderen)*, (UGENT *Archeologische Rapporten*, nr. 9), Gent, 2008, 32 blz. Archeologische rapportage van een gedeelte van het archeologische onderzoek dat in het kader van het ontwikkelingsproject The Loop in de omgeving van de Adolphe Pégoudlaan plaatsvond en via projectarcheologie gerealiseerd werd voor de N.V. Grondbank The Loop uit Gent. De geregistreerde sporen en het bijbehorende vondstengoed verwijzen naar nederzettingen en enkele grafcontexten uit de ijzertijd, de Romeinse tijd en de Merovingische periode. Tot de jongere geregistreerde sporen zijn er een aantal van middeleeuwse oorsprong of niet te dateren. Enkele sporen waren te interpreteren als afkomstig van 20ste-eeuws oorlogspatrimonium.

5. Middeleeuwen

3712. BOONE M., *Eine Hassliebe? Die Herzöge von Burgund und ihre Städte*, in *Damals*, 40, (2008), nr. 5, p. 30-39. Naar aanleiding van de tentoonstelling over hertog Karel de Stoute (1433-1477) in Bern (zie K. OSCHEMA) geeft deze bijdrage een overzicht van de verhouding tussen de Vlaamse steden, waaronder Gent, en de hertogen van Bourgondië. Geïllustreerd.

3713. DECLERCQ G., *Entre mémoire dynastique et représentation politique. Les sépultures des comtes et comtesses de Flandre (1879-1128)*, in MARGUE M. (eds), *Sépultures, mort et représentation du pouvoir au Moyen Age. Tod, Grabmal und Herrschaftsrepräsentation im Mittelalter*, Luxembourg, 2006, p. 321-372.

3714. DE CLERCQ W., J. DUMOLYN & J. HAEMERS, 'Vivre noblement': *material and elite identity in late medieval Flanders*, in *Interdisciplinary History*, 38, 2007, nr. 1, p. 1-31.

3715. DEPLOIGE J., *Political assassination and sanctification. Transforming discursive customs after the murder of the Flemish Count Charles the Good (1127)*, in DEPLOIGE J. & G. DENECKERE (eds), *Mystifying the monarch. Studies on discourse, power and history*, Amsterdam, 2006, p. 35-54.

3716. DEVRIESE L., *Willem de Beer - Exponent van de Gentse 'stadstaat'-droom*, in *Gandavum*, 13, (2008), nr. 1, p. 5-23. De auteur vertrekt van de

naam van een straat in de Waterwijk om te achterhalen wie de figuur was die op het straatnaambord als eigenaar wordt vermeld. Op het hoogtepunt van zijn carrière trad hij op als de belangrijkste vertegenwoordiger van de weverij, de machtigste ambachtengroep, maar hij was vooral de exponent bij uitstek van het streven naar autonomie, typerend voor de tweede helft van de 14de eeuw.

3717. HAEMERS J., *Adellijke onvrede. Adolf van Kleef en Lodewijk van Gruuthuse als beschermheren en uitdragers van het Bourgondisch-Habsburgse hof (1477-1482)*, in *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis*, X (2007), p. 178-215. In dit artikel beschrijft de auteur de politieke strijd in het graafschap Vlaanderen in het laatste kwart van de 15de eeuw vanuit het standpunt van de adel.

3718. HAEMERS J., *Zegels, eden, taal en liturgie. Ideologie, propaganda en het symbolische gebruik van publieke ruimte in Gent (1483)*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 183-212. De auteur vertrekt van de stelling dat ideologie noodzakelijk is voor beleidsmakers en dat zonder ideologische achtergrond een beleid niet te rechtvaardigen is en de nodige legitimatie mist. Ideologie is dus een ideeënka-der waarnaar gezagsdragers refereren met de bedoeling hun beleidsdaden te laten aanvaarden door de onderdanen. In dit artikel focust de auteur op een concrete casus, met name de strijd om het regentschap over de minderjarige graaf Filips de Schone tussen Maximiliaan van Oostenrijk en de Drie Leden van Vlaanderen in 1483. Hij ging na hoe één ideologie een andere beconcurrerde en welke middelen beleidsmakers aanwendden om anderen van het beleid te overtuigen. Vooral de verbeelding van een ideologie kwam aan bod, eerder dan de verwoording.

3719. HENDERIKX P.A. (red.), *Cartularium van de heren van Veere uit het geslacht van Borsele 1282-1481, 1555*, Hilversum, 2008, 407 blz. Basis van deze uitgave vormt een codex met de afschriften van tweehonderd oorkonden, die zich in de Gentse Universiteitsbibliotheek bevindt. De documenten die door verscheidene personen en instellingen waren uitgevaardigd, hadden vrijwel alle de heren van Veere als bestemming. De originelen, waarvan er vele verdwenen, maakten het archief uit van die heren van Veere en hadden betrekking op hun rechten, bezittingen en inkomsten. De becommentarieerde uitgave maakt ze opnieuw toegankelijk. Geïllustreerd.

3720. HOOGHE F., W. VERSTRAETEN & L. ROCHTUS, *Het Kasteel van Bornem – Duizend jaar Europese Geschiedenis Deel 1: van het ontstaan tot de komst van Pedro I Coloma, Bornem*, 2007, 496 blz. Overzicht van de geschiedenis van het gebouw, vooral gedocumenteerd op basis van studies en schriftelijke bronnen. De geschiedenis van de gebouwen wordt verbonden met het Land van Bornem. Van elke eigenaar wordt de stamboom opgemaakt, wordt het patrimonium beschreven en wordt onderzocht wat de invloed

geweest is op het kasteel van Bornem en Klein-Brabant. Als tijdsafbakening voor dit eerste deel werd gekozen voor 1007-1586, belangrijke cesuren in de geschiedenis van het kasteel. Het Land van Bornem geldt als geografische afbakening. Zeer veel verwijzingen naar de Gentse geschiedenis. Geïllustreerd.

3721. HOWELL M., *From Land to Love. Commerce and Marriage in Northern Europe during the late Middle Ages*, in *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis*, X (2007), p. 216-253.

3722. MALFLIET R., *De domeinvorming van de Vlaamse abdijen Ten Duinen en Ter Doest in Zuid-Beveland en de Vier Ambachten tegen de achtergrond van het politieke conflict tussen Vlaanderen en Holland 1167-1296*, in *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis*, (2006), nr. 9, p. 30-54.

3723. OSCEMA K., *Im Krieg gegen die Eidgenossen. Die Schlachten von Grandson und Murten*, in *Damals*, 40, (2008), nr. 5, p. 22-29. De veldslagen van Grandson en Murten vormden een voorbode van de slag bij Nancy waar hertog Karel de Stoute (1433-1477) de dood vond. Deze wapenfeiten worden geschetst binnen het politieke gebeuren in die tijd. Geïllustreerd.

3724. OSCEMA K., *Karl Der Allzu Kühne Herzog*, in *Damals*, 40, (2008), nr. 5, p. 12-21. Introductie tot een themanummer over hertog Karel de Stoute (1433-1477), naar aanleiding van de grote overzichtstentoonstelling die het Historisch Museum van Bern (Zwitserland) van 25 april tot 25 augustus 2008 organiseerde. In de introductie wordt een portret geschetst van de hertog binnen het toenmalige politieke Europese kader waarvan de Lage Landen en Bourgondië deel uitmaakten en krijgt men een zicht op deze 'prins' zoals pracht en praal dit in de beeldvorming weerspiegelden. Geïllustreerd.

3725. PANSTERS K., *De kardinale deugden in de Lage Landen, (Uitgeverij Verloren)*, Hilversum, 2008, 277 blz. De vier kardinale deugden worden beschouwd als bepalende factoren voor de ontwikkeling van het westerse morele bewustzijn. Het gaat om *prudentia* (verstandigheid), *iustitia* (rechtvaardigheid), *temperantia* (gematigdheid) en *fortitudo* (dapperheid). De auteur ging na welke betekenis deze deugden kregen in het laatmiddeleeuwse discours in de Lage Landen. Dit leidde onder meer ook tot het 'deugdenbewustzijn' in de Moderne Devotie. Geïllustreerd.

3726. RAPP F., *Die reichste Erbin. Maria von Burgund und Maximilian von Habsburg*, in *Damals*, 40, (2008), nr. 5, p. 40-43. Na de dood van hertog Karel de Stoute (1433-1477) in Nancy, volgde zijn dochter Maria van Bourgondië hem op. Dit artikel schetst bondig de implicaties van deze opvolging, van haar huwelijk met Maximiliaan I van Oostenrijk en van haar vroegtijdige dood voor de Lage Landen binnen het Europese politieke gebeuren. Geïllustreerd.

3727. RIJNS H., *De gedrukte Nederlandse Reynaertraditie. Een diplomatische en synoptische uitgave naar de bronnen vanaf 1479 tot 1700, (Uitgeverij Verloren)*, Hilversum, 2008, 424 blz. Verzameling van alle gedrukte Nederlandstalige versies uit de periode van de late 15de tot de 18de eeuw. Ook de houtsneden bij die teksten werden gereproduceerd. De uitgave vormt een welkome toevoeging bij andere Reynaertedities en maakt zo een grondige vergelijkende studie mogelijk van de middeleeuwen tot de 20ste eeuw. Geïllustreerd.

3728. RYCKBOSCH W., *Tussen Gavere en Cadzand. De Gentse stadsfinanciën op het einde van de middeleeuwen (1460-1495)*, (*Verhandelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, nr. XXXI), Gent, 2007, 344 blz. Doel van het boek is inzicht te krijgen in het financiële beleid van het laatmiddeleeuwse Gent: opbouw en samenstelling van de uitgaven en de inkomsten van de stad zoals fiscale druk vanuit de centrale overheid, bestuurlijke uitgaven en kosten voor openbare werken, inkomsten uit belastingen en buitengewone ontvangsten zoals confiscaties en muntslag, maar ook oog hebben voor parallelle en verwante processen die in dezelfde periode plaats vonden en waarvan de stadsfinanciën de uiting waren. Het politieke domein werd beheerst door de verschillende bestuursniveaus, het stedelijke en het centrale, maar daarnaast speelden ook andere sociaal-economische elementen een rol. In het laatste deel van de studie komen de kredietoperaties van de stad aan bod. Het werk sluit af met een bibliografie, een hele reeks ondersteunende bijlagen en indices op plaats- en persoonsnamen.

3729. SOMERS A., *Voornaamgeving in het graafschap Vlaanderen in de twaalfde eeuw. Bevindingen van een ontmoeting tussen onomastiek en sociale geschiedenis*, in *Jaarboek voor middeleeuwse geschiedenis*, X (2007), nr. 10, p. 47-94.

3730. TRIO P. & A.J. VAN BIJSTERVELD, *Van gebedsverbroedering naar broederschap. De evolutie van het fraternitas-begrip in de Zuidelijke Nederlanden in de volle Middeleeuwen*, in *Jaarboek voor Middeleeuwse Geschiedenis*, IX (2006), p. 1-29.

3731. VANBOSSELE J., *De Annales Gandenses. Een eigentijdse kroniek van de Vlaamse Vrijheidsstrijd 1297-1310*, in *De Leiegouw*, 50, (2008), 1a, 176 blz. Vertaling en annotaties bij de Annales Gandenses, voorafgegaan door een historische situatieschets, gegevens over de auteur, gegevens over de handschriften, een toelichting bij de vertaling, een genealogische schets en een bibliografie.

6. Moderne Tijden

3732. BILLIET H., *Gentenaar Carlos Habré, eerste drukker op Cuba*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 97-102. Over het leven van Carlos Habré die vanaf 1720 in Havana als drukker gesignaleerd werd, is niet zo veel bekend. Mogelijk was hij uit Gent afkomstig en behoorde hij samen met enkele andere Vlamingen tot de eerste kolonisten die vaste voet kregen op Cuba. De bijdrage gaat ook in op drukwerk van Habré. Geïllustreerd.

3733. DE BRUYCKER A. & D. VAN NETTEN, 'Zodat mijn verbanning tegelijk jouw straf is'. *Bloei, verval en migratie van wetenschap in de Republiek en de Spaanse Nederlanden*, in *Bijdragen en Mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden*, 123, (2008), nr. 1, p. 3-30. In de Zuidelijke Nederlanden bloeiden de wetenschappen in het tweede en het derde kwart van de 16de eeuw, in de Noordelijke Nederlanden was dat een eeuw later. Het traditionele verklaringsmodel uit de 19de eeuw wil de massale migratie van zuid naar noord daarvoor verantwoordelijk stellen. Beide auteurs willen dit model niet volledig afbreken, maar toch enigszins nuanceren, vooral wat de timing aangaat. Ook de sociaal-culturele omstandigheden worden bekeken. Met verwijzingen naar Gent.

3734. ESSER R., "They obey all magistrates and all good lawes... and we thinke our cittie happie to enjoy them". *Migrants and urban stability in early modern towns*, in *Urban history*, (2007), nr. 34, p. 64-75. Deze bijdrage gaat dieper in op de manier waarop het bestuur van Engelse steden zoals London en Norwich in de tweede helft van de 16de en het begin van de 17de eeuw omgingen met de vele duizenden vluchtelingen uit de Lage Landen.

3735. HUYS P., *Over het exploitatievoordeel van een olierosmolen (1776)*, in *Molenecho's*, XXXVI, (2008), nr. 2, p. 105-106. In een betwisting tussen twee Gentse olieslaggers wordt in een vooronderzoek door de Luitenant-Civil van Gent de vraag gesteld naar de productiehoeveelheid en de kwaliteit van de olie, gestampt respectievelijk in een rosmolen en in een houten windmolen. De auteur kent de afloop van het eigenlijke proces niet, maar komt te weten dat de 18de-eeuwse molenaars de voorkeur gaven aan de rosmolen.

3736. LACHAERT P. J., *Oudenaarde 1708. Een stad, een koning, een veldheer*, Leuven, 2008, 151 blz. Catalogus bij een gelijknamige tentoonstelling die de driehonderdste verjaardag van de Slag bij Oudenaarde herdenkt. De veldslag wordt gekaderd in zijn context van de Spaanse successieoorlog. De auteur staat stil bij de manier waarop oorlogen toen werden gevoerd en wat de weerslag was op de burgerbevolking in Oudenaarde en het omliggende platteland. Het corpus wordt voorafgegaan door een beknopt historisch overzicht van die stad, vanaf haar vroegste geschiedenis tot aan de vooravond van de veldslag. Met verwijzingen naar Gent. Geïllustreerd.

3737. LE BAILLY M.C., *Staatse Raad van Vlaanderen te Middelburg (1599-1795)*, (*Procesgidsen*), Hilversum, 2008, 96 blz. De Staatse Raad van Vlaanderen was van 1599 tot 1795 het gerechtshof voor het huidige Zeeuws-Vlaanderen met het Vrije van Sluis en de Vier Ambachten (Hulst, Axel, Assenede, Boekhoute). Het werk gaat in op de samenstelling, de organisatie en de bevoegdheden van de Raad, evenals op procedures in civiele aangelegenheden. De inhoud wordt voorts verduidelijkt aan de hand van twee concrete processen. Geïllustreerd.

3738. LEYDER D., *La fabrication d'honnêtes hommes. Of hoe Maria-Theresia voorbeeldige burgers wilde boetseren in de colleges van de Oostenrijkse Nederlanden (1777-1789)* in *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 122, (2007), nr. 4, p. 549-563. In het verlichte Europa werd zeer veel gepraat over opvoeding en onderwijs, discours die doordrenkt waren van pedagogisch optimisme. Ook in de Oostenrijkse Nederlanden deelde men dat geloof in de maakbaarheid van de mens. Enerzijds probeert de auteur uit de doeken te doen waarom de centrale overheid het pre-universitaire onderwijs hier tijdens de tweede helft van de 18de eeuw naar zich toe trok. Anderzijds wordt beschreven hoe de regering haar *collégiens* tot volmaakte burgers dacht te kunnen doen uitgroeien. Met onderzoek naar de normatieve stukken en de didactische richtlijnen, maar ook met aandacht voor de educatieve realiteit.

3739. LEYDER D. & F. JOHAN, *Des monts de papiers pourris et illesibles of waarom de Raad van Vlaanderen in 1778 een nieuwe archiefkamer kreeg*, in *@rchieflink*, 8, (2008), nr. 1, p. 4-6. Aan het einde van de 18de eeuw stond het Gravensteen, zetel van de Raad van Vlaanderen, er vervallen bij. Er werd daarom voorgesteld de Raad over te brengen naar de gebouwen van het geconfisqueerde Jezuïetencollege. Ook de archiefkamer zou dan overgebracht worden naar de voormalige bibliotheek van de paters. Met het relaas van de verbouwingswerken, de verhuis en de financiële implicaties

3740. PARMENTIER I., *L'or et l'ordure. Les initiatives du pouvoir central dans la gestion des déchets urbains au XVIIIe siècle en Belgique*, in *Histoire urbaine*, (2007), nr. 18, p. 61-76. De bijdrage handelt over hoe en waarom de centrale Oostenrijkse overheid de organisatie van de stedelijke afvalverwerking naar zich toe trok.

3741. ROOMS E., *Lodewijk XIV en de Lage Landen, (Davidsfonds)*, Leuven, 2007, 176 blz. De Franse koning Lodewijk XIV wilde steeds meer grondgebied verwerven en zond zijn troepen uit naar de Spaanse Nederlanden. De auteur onderzoekt wat de sociale en economische gevolgen waren van deze troepenaanwezigheid voor de lokale bevolking.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3742. VAN GELDER K., *Tussen veel Vuren 1500-1733, (Standen en Landen, nr. CVI)* Kortrijk, 2007, 269 blz. De auteur wenst met dit boek een genuanceerd beeld te geven van de interne ontwikkeling van het soeverein-baljuwschap, de plaats ervan in het institutionele geheel en de personen die dit ambt hebben uitgeoefend. In 1372 werd dit ambt in leven geroepen om een einde te maken aan de openbare wanorde en de straffeloosheid van rondtrekkende delinquenten en om de centralisatie te bewerkstelligen. In deze studie poot de auteur een link te leggen tussen de middeleeuwse situatie en de zwanenzang van het ambt in het begin van de 18de eeuw, meer bepaald voor de periode 1500-1733, datum waarop de laatste rekening werd ingediend. De ruimtelijke afbakening valt samen met het rechtsressort van de soeverein-baljuw in de vroegmoderne tijd.

3743. VOS B., *Meisjes van plezier: de prostituees in Gent op het einde van de 18de eeuw*, in *Van Mensen en Dingen. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen*, V, (2007), nr. 3-4, p. 202-222. Onderzoek naar de prostitutie in Gent via de procesdocumenten van de Gentse schepenbank voor de periode 1775-1795. De auteur heeft gepoogd aan de hand van deze documenten het historische beeld van de prostituee en haar omgeving te reconstrueren. Verrassend bleek de grote hoeveelheid getuigenissen te zijn in procesdocumenten lieten toe een beeld op te hangen van deze populatie die zeker geen homogene entiteit vormde: waar kwamen de vrouwen vandaan, wie waren hun minnaars, hadden zij kinderen, met welke tegenslagen werden zij geconfronteerd, en welke ziektes waren hen ten deel gevallen?

7. Hedendaagse tijd

3744. ALLEGAERT P., H. DEFOORT & M. RENDERS (dir.), *Ziek. Tussen lichaam en geest, (Museum Dr. Guislain/STAM/Lannoo)*, Tielt, 2007, 192 blz. Uitgave naar aanleiding van een gelijknamige tentoonstelling die in het Gentse Museum Dr. Guislain toegankelijk was van 10 november 2007 tot 20 april 2008. De publicatie groepeerd een reeks bijdragen die beknopt ingaan op vraagstellingen als waarom is iemand ziek, wat is de oorzaak van hoofdpijn, depressie en alcoholisme, heeft ziek zijn een lichamelijke of geestelijke oorsprong of is de oorzaak elders te zoeken, wat is de invloed van het tijdperk of de culturele context. Voor dit werk leverden verschillende specialisten een bijdrage, onder meer C. DUDMAN, C. GALE, C. SMITH, A. DE GENDT, J. SPRUYT, F. PAUWELS, G. DENECKERE, M. COSIJNS, J. OFFE, D. DRAAISMA, R. POWERS, S. VANDAMME, P. CHIELENS, P. VERMEULEN, P. KOEHLER, M. VAN MOFFAERT en D. BRACKE. De auteurs tonen vooral de relativiteit van de kennis. De klemtoon valt op medische ontwikkelingen in de 19de en de 20ste eeuw. Beide organiserende instellingen zijn gevestigd in 'hospitalen' die in de 19de eeuw explosief uitbreidden ingevolge nieuwe ontwikkelingen en in recentere tijd herbestedd werden,

opnieuw ingevolge de evolutie van een veranderd omgaan met lichaam en geest in de eigentijdse ziekenzorg. Rijkelijk geïllustreerd.

3745. BILTEREYST D. & P. MEERS, *De verlichte stad. Een geschiedenis van bioscopen, filmvertoningen en filmcultuur in Vlaanderen*, Leuven, 2007, 294 blz. Dit boek sluit aan bij een nieuwere stroming binnen het filmonderzoek, waarbij naast de analyse van films, genres, sterren en filmmakers meer aandacht wordt besteedt aan het publiek en aan de ervaring van het 'naar de bioscoop gaan'. In dit werk staat de analyse van de filmexploitatie in Vlaanderen centraal. In een eerste deel wordt de chronologie gebracht van de veranderende structuur van het Vlaamse bioscooplandschap. In een tweede deel worden een aantal gevalstudies gepresenteerd inzake film, verzuiling en ideologie, terwijl in een volgend drieluik de verschillende filmsectoren en de filmcultuur wordt onderzocht in enkele Vlaamse steden, met klemtoon op Gent en Antwerpen. Geïllustreerd.

3746. CAPITEYN A., *Een plaatsnaam voor Timicheg (1885-1913)*, in *Gandavum*, 13, (2008), nr. 1, p. 24-29. Bij het project Gent-Sint-Pieters zijn een tiental nieuwe plaatsnamen voorzien waarvoor onder andere de Wereldtentoonstelling van 1913 de inspiratie leverde. De auteur brengt het verhaal van een eenvoudige Filippijn, Timicheg, die bij het tentoonstellen van een Filippijns dorp tijdens de Wereldtentoonstelling van 1913 overleed wegens het onaangepaste klimaat. Het presenteren van exotische volkeren tijdens wereldtentoonstellingen was een lucratieve bezigheid voor geldbewuste impresario's.

3747. DECAVELE, J. & C. VANDEWAL, *De tempel van Themis, (Snoeck)*, Gent, 2007, 255 blz. Een keure van zes auteurs schetst de geschiedenis van het gerechtsgebouw, een ontwerp van architect Louis Roelandt, dat in 1846 de deuren opende aan het Gentse Koophandelsplein en toen door Karel Lodewijk Ledeganck geduid werd als 'de tempel van Themis'. De geschiedenis wordt gedragen door verslagen over rechtszaken, beelden van magistraten en advocaten, getuigenissen over wat zich in dit gebouw heeft afgespeeld en waar met enige nostalgie op teruggekeken wordt vermits de meeste rechtszaken en rechtshandelingen overgebracht werden naar het nieuwe gerechtshuis aan de Opgeëistenlaan. Rijkelijk geïllustreerd.

3748. DEDOBBELEER W., *Edward Anseele en het activisme*, in *Brood en Rozen*, (2008), nr. 2, p. 23-37. Dit artikel gaat over de houding van de socialist Edward Anseele in de Vlaamse kwestie tijdens de Eerste Wereldoorlog. Beschouwd als een sympathisant van de Vlaamse strijd, werd eveneens naar hem gekeken toen de activisten met behulp van de Duitse bezetter hun Vlaamse eisen wilden doorvoeren. Anseele verkoos echter de Belgische optie. Uiteindelijk leidden de tegenstellingen tot zijn ontslag als schepen van de Stad Gent.

3749. DEDOBBELEER W., *Een Gentse godsvrede? Edward Anseele in het licht van de politieke strijd tijdens de Eerste Wereldoorlog*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 289-324. Vanaf het moment dat Duitsland in 1914 aan België de oorlog verklaarde was het opvallend dat de socialisten, zoals overal in Europa, zich bij de stemming van de oorlogskredieten aansloten en zo hun internationalistische en pacifistische standpunt lieten varen. Aan het begin van de oorlog spraken katholieken, liberalen en socialisten af om de strijdbijl te begraven tijdens de duur van de oorlog. De Gentse Godsvrede, een afleiding van het nationale initiatief, kreeg vorm tijdens de eerste oorlogsmaanden. Soep en brood werden aan de behoeftigen uitgedeeld, meer dan 10.000 vluchtelingen werden opgevangen en er werden maatregelen getroffen om de bevoorrading van de stad in stand te houden. In ruil voor steun aan de dure stedelijke initiatieven, werden de katholieken betrokken bij de stedelijke hulpcomité's. In deze bijdrage wordt nagegaan wat de rol van Anseele was in de politieke strijd van de Gentse socialisten tijdens de oorlog. Het uiteindelijke doel van deze bijdrage was te komen tot een betere inschatting van wat de Godsvrede in Gent eigenlijk inhield en of ze überhaupt wel bestond.

3750. DE GROOTE V., *Feiten van de Europese (wereld-)oorlog 1914-1918. "Ik heb de ellende van mijn volk gezien..."*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 217-242. Tekst vertaald uit het Latijn en afkomstig uit het Liber Memorialis van Destelbergen, waarin Ernest Soens, pastoor van 1915 tot zijn dood in maart 1918, een verslag brengt van de Eerste Wereldoorlog. Het is een erudiet relaas van de situatie die hij ook volgde op het internationale front. Daarnaast publiceerde hij ook een Nederlandstalige tekst, waarin hij vooral de oorlogsgeschiedenis van Destelbergen opnam. Dit verhaal werd verder gezet tot aan de wapenstilstand door zijn opvolger, pastoor Van der Wee. Met veel verwijzingen naar de situatie in Gent.

3751. DENECKERE G., 1900. *België op het breukvlak van twee eeuwen*, Tielt, 2006, 237 blz. De auteur schetst hoe de artistieke en culturele ontwikkelingen in die periode een gespannen verhouding vertolkten tussen elitair en populair, tussen burgerij en volk, tussen oud en nieuw. Dit spanningsveld loopt als een rode draad doorheen het hele boek. Het werk volgt dan ook geen chronologische lijn of biedt geen overzicht van de regeringsvormen, maar is veel eerder opgevat als een sociale geschiedenis van macht en emancipatie in een periode van vernieuwing, die tegelijkertijd de voedingsbodem vormde voor autoritaire stromingen en cultuurpessimisme. Geïllustreerd.

3752. DE NIL B., *Prosopografie*, in *Van Mensen en Dingen. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen*, V, (2007), nr. 3/4, p. 183-201. Dit artikel werd opgevat als een theoretische inleiding tot de prosopografie, gericht naar contemporaine historici. Er wordt onder andere verwezen naar het werk van G.

VANSCHOENBEEK die een uitgebreid repertorium samenstelde van de leden van de Gentse Coöperatie Vooruit voor de Eerste Wereldoorlog.

3753. DE VISSCHER L., *De repressie. Een vergeten stuk geschiedenis van Destelbergen*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 243-250. Relas van de blinde woede die de gemeente teisterde in de periode die volgde op de bevrijding.

3754. DEVOS R., A. LESAGE, F. HUYGENS, B. STROOBANTS & N. WOUTERS, *Wereldtentoonstelling Brussel 1958. Balans van de wereld voor een humane wereld*, in *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 24, (2008), nr. 2, (themakatern), p. 1-40. Geïllustreerd.

3755. DHONDT P., *Foreign students at Belgian universities. A statistical and bibliographical approach*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXXVIII, (2008), nr. 1-2, p.5-44. Tussen 1876 en 1938 werden jaarlijks gemiddeld 1200 buitenlandse studenten ingeschreven aan de universiteiten van Brussel, Gent, Liège en Leuven. Dat toenemende aantal buitenlandse studenten veroorzaakte allerhande problemen: van klachten over te weinig zitplaatsen in de leslokalen tot schrik voor het weggapen van plaatsen op de arbeidsmarkt. Door bronnenonderzoek is het niet alleen mogelijk het statistische materiaal te verzamelen, het wordt ook mogelijk na te gaan waarom de studenten er voor kozen naar België te komen en wat er gebeurde met hen bij hun terugkeer.

3756. ELOY S., *Het dagelijks leven in bewegend beeld*, in *Brood en Rozen*, (2007), p. 47-53. Bijdrage over een project in Het Huis van Alijn 'Op zoek naar Bewegend Beeld', met een oproep om familiefilms, gemaakt in intieme kring, naar het museum te brengen, waar de geselecteerde films worden gedigitaliseerd. Het Huis van Alijn ziet in het project dé manier om de bestaande collectie op een aanvullende manier te ontsluiten. In eerste instantie ging het om de eerste helft van de 20ste eeuw; ondertussen werd het verhaal uitgebreid van 1940 tot 1970. Films zijn gelaagde informatiedragers; naast de zichtbare laag, bieden de films een inzicht in de tijdsgeest, tradities en gebruiken. Familiefilmpjes bevatten zowel cultuurhistorisch als filmisch een schat aan informatie.

3757. GEERS G., *De Arbeidsmeisjes in het kasteel Succa*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 251-264. Het kasteel Succa in Destelbergen vormde tijdens een korte periode het centrum van één bepaalde collaboratiebeweging, namelijk de V.A.V.V. - V.J.

3758. GIELEN P., *De onbereikbare binnenkant van het verleden. Over de enscenering van het culturele erfgoed*, (Lannoo Campus), Leuven, 2007, 206 blz. De auteur gaat dieper in op de vraagstelling over *Hoe vreemd is het ver-*

leden in onze samenleving? De historische wetenschappen kunnen enkel 'de schil' van de geschiedenis vatten en kunnen niet tot de kern doordringen. Kan de erfgoedsector bij wijlen iets van die binnenzijde laten voelen? Gielen ontleedt vier noties: nostalgie, evenement, bekoren en publiek. Bij de tien 'erfgoedcases' die de auteur onderzocht, hoort het Gentse Huis van Alijn. Zo toont Gielen aan dat de erfgoedsector anders met het verleden kan omgaan dan de historische wetenschappen. Geïllustreerd.

3759. *100 jaar Sterrekundig Observatorium te Gent*, Gent, 106 blz. Bij de oprichting van de Gentse Universiteit in 1816 onder Koning Willem I vormde de schenking van een Gregory-telescoop de start van onderzoek en onderwijs in de astronomie. Een belangrijke mijlpaal in de verdere ontwikkeling was de oprichting van een eerste observatorium op initiatief van Adolphe Quetelet. Tot de jongste ontwikkelingsfase behoorde de inrichting in 1996 van de Oost-Vlaamse Volksterrenwacht, genoemd naar Gentenaar Armand Pien die als oud student en vorser, maar vooral ook als meteoroloog bekendheid genoot. Geïllustreerd.

3760. RUTTE R., *Bouwstenen voor vergelijkende analyse? Stedenatlassen en het stadshistorisch onderzoek in Nederland*, in *Stadsgeschiedenis*, 3, (2008), nr. 1, p. 71-86. De recente reeks van historische stedenatlassen, gepubliceerd door uitgeverij SUN (Nijmegen-Amsterdam) wordt vergeleken met de reeks van de Historische Stedenatlas van Nederland en andere gelijkaardige initiatieven rond stedenatlassen in andere Europese landen. Met verwijzing naar de *Historische Atlas van Gent*, eveneens een SUN-uitgave. Geïllustreerd.

3761. STRIJPENS H., *Geschiedenislessen in democratie. Op zoek naar de wortels van de democratie in België en Europa en de Nationale identiteit from below 1830-1888*, Aalst, 2007, 225 blz. In dit derde deel van een reeks die de auteur in 1999 startte, zoekt hij naar de wortels van democratie, Vlaamse beweging en sociale ontplooiing vanaf het ontstaan van België. In die zoektocht ontleedt de auteur de republikeinse stromingen en gaat na wat voor impact die had op de verdere ontwikkeling van de katholieke, socialistische en liberale partijen.

3762. 'T HART M., *Tussen dierenliefde en milieubeleid. Tien jaar ecologische geschiedschrijving in België en Nederland in internationaal perspectief*, in *Jaarboek voor Ecologische Geschiedenis*, (2007), nr. 4, p. 23-44.

3763. THOEN E., C. VERBRUGGEN., H. VAN DER WINDT & H. GREEFS, *'Ecologische geschiedenis': een discipline met oude wortels, vele takken en jonge vruchten*, in *Jaarboek voor Ecologische Geschiedenis*, (2007), nr. 4, p. 1-22.

3764. VAN DAELE J., *Louis Varlez en de sociale kwestie. De liberale burgerij uitgedaagd*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en*

Oudheidkunde te Gent, LXI, (2007), p. 265-288. Louis Varlez, jurist, socioloog en hoogleraar aan de Gentse Universiteit, was geen historicus, maar schreef sociaal-institutionele geschiedenis. Hoewel zijn talrijke ideeën en initiatieven als jurist en socioloog toonaangevend waren voor de oorsprong en de ontwikkeling van sociale politiek en sociaal recht in internationaal perspectief, raakte Varlez na zijn dood in 1930 zeer snel in de vergetelheid. In dit artikel wordt de eigenheid van de ideeën van Louis Varlez bestudeerd in het licht van de snel evoluerende maatschappelijke verhoudingen en de actoren die een essentiële rol speelden op het brede terrein van de sociale politiek.

3765. VAN DE CASTEELE L., *Ideologische spanningsvelden voor en tijdens Wereldoorlog I*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 173-181. Vanuit een onderzoek rondom de Coupure worden in deze bijdrage de volgende figuren belicht: Julius Vuylsteke (1836-1903), Paul Fredericq (1850-1920) en Dirk Jan Domela Nieuwenhuis Nyengaard (1870-1955). Met deze laatste komt ook de rol van het protestantisme in deze vraagstelling aan bod.

3766. VAN VREE F., *Locale geschiedenis, lieux de mémoire en de dynamiek van de historische cultuur*, in *Stadsgeschiedenis*, 3, (2008), nr. 1, p. 62-70. De bijdrage gaat dieper in op de dynamiek van de collectieve herinnering in de hedendaagse samenleving. In hun dagelijkse handelen geven mensen opnieuw betekenis aan het verleden: soms gecultiveerd, soms al dan niet bewust vergeten. Dit proces van vergeten en herinneren valt binnen het brede domein van de historische cultuur dat als studie-onderwerp veel populariteit geniet.

3767. VERBRUGGEN C., *Het egonetwerk van Reiner Leven en George Sarton als toegang tot transnationaal intellectueel engagement*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXXVIII, (2008), nr. 1-2, p. 87-129. Hoewel tijdens de Belle Epoque alles mogelijk leek, deelde niet iedereen dat vooruitgangsoptimisme. Een cultuur- en maatschappijkritische onderstroom werd vooral in de sociale groep van intellectuelen steeds duidelijker waarneembaar. Dit uitte zich onder andere in een complex van nieuwe kleine 'geloven', mensenrechtenorganisaties en feministische groeperingen, die door de historici later in de koepel *Lebensreform* werden ondergebracht. In deze bijdrage wordt 'Reiner Leven', een Gents *Lebensreform*-genootschap opgericht in 1905, niet als een geïsoleerd trefpunt van wereldverbeteraars bekeken, maar als een toegang tot een breder geheel van sociale, culturele en intellectuele bewegingen.

3768. WARMENBOL E., *De loge L'Amenité te Sint-Niklaas (1817-1844)*, in *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas*, (2007), nr. 110, p. 147-187. Het ontstaan, de werking, de huisvesting in het Castrohof met de specifieke interieurinrichting zijn kenmerkend voor een vrijmetselaarsatelier uit de eerste helft van de 19de eeuw. Onder de leden bij de oprichting ervan op 27 november 1817 behoorden verscheidene Gentenaren. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3769. WILS L., *Het officiële taalgebruik in Vlaanderen in de negentiende eeuw*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, LXVII, (2008), nr. 2, p. 115-127. Pleidooi gericht aan de linguïsten voor een betere kennis van de historische literatuur in verband met het taalgebruik in Vlaanderen.

3770. *Het Wit-Gele Kruis 1937-2007*, Gent, 2007, 167 blz. De zorgorganisatie werd in 1937 in Gent opgericht op initiatief van Dr. Henri Van de Putte. Deze uitgave, naar aanleiding van de 70ste verjaardag, situeert het werk van de organisatie ten opzichte van de ontwikkeling van de thuis- en ziekenzorg sinds de middeleeuwen. Geïllustreerd.

8. Industriële archeologie

3771. BOSSCHAERTS J., *Fruiteelt en kunstmest*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 100, p. 20-29. Met aandacht voor zowel de huisnijverheid als de industriële aanpak van de fruitteelt. In een kadertekst licht men de oorsprong van de appel toe en wordt uitgelegd wat onder pomologie wordt verstaan. Geïllustreerd.

3772. BOUCKAERT P., *De geschiedenis van de Gentse pianobouw, van Fuhrmann tot Justin Van Hyfte*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 97, p. 2-31. Gent was een belangrijk centrum van pianohandel en pianoproductie en nam lange tijd in België een tweede marktplaats in. Het artikel gaat in op de ontwikkeling van de pianobouw in het algemeen en biedt een overzicht van de verschillende Gentse productieplaatsen. Geïllustreerd.

3773. CONINCKX A. *Een vergeten beroep: de linotypist in een dagbladrukkerij*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 47-49. Memoires uit 1965 van een linotypist bij De Gentenaar.

3774. DAENENS S., *Groenten en fruit in een blikje. Enkele aspecten van de conservenindustrie in België, 1800-1980*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur* 24, (2007), nr. 100, p. 2-16. Geïllustreerd.

3775. DE BLEECKERE L.R., *200 jaar ingeblikt: verpakking en wetenschap*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 100, p. 17-19. Geïllustreerd.

3776. DE HERDT R., *Britse innovaties van stoomlocomotief tot Manchestergebouw*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 100, p. 36-37. Beknopte notitie waarin de klemtoon ligt op de rol van de Britten bij de ontwikkeling van techniek en industrie, wat leidde tot de zogenoemde eerste industriële revolutie. Deze Britse inbreng is terug te vinden in de vaste opstelling van het M.I.A.T. of Museum voor Industriële Archeologie en Textiel. Geïllustreerd.

3777. DE HERDT R., *De camelia herontdekt*, in *Tijdschrift voor Industriële Archeologie*, 25, (2007), nr. 101, p. 36-37. Beknopte voorstelling van een tentoonstelling over de camelia als eerste industriële plant van de Gentse tuinbouw, opgetrokken in het MIAT of Museum voor Industriële Archeologie en Textiel van 8 maart tot 11 mei 2008. In het begin van de 19de eeuw werd de camelia de modeplant bij uitstek. Befaamde Gentse siertelers zoals Louis Van Houtte, Alexander en Ambroise Verschaffelt kweekten talrijke variëteiten. Samen met andere Gentse telers zorgden ze voor een industriële productie die massaal wereldwijd geëxporteerd werd. De tentoonstelling schonk verder aandacht aan bronnenmateriaal, iconografie zoals plantenuitgaven van camelia's en porseleinen borden met op dergelijke platen geïnspireerde bloemafbeeldingen. Geïllustreerd.

3778. DE HERDT R., *De 20e eeuw. Naar een consumptiemaatschappij*, (M.I.A.T.), Gent, 2007, 20 blz. De brochure begeleidt de museumopstelling op de vijfde verdieping van het M.I.A.T.-gebouw. De klemtoon ligt op de eerste en de tweede industriële revolutie en themata die in het Gentse museum al eerder veel aandacht kregen zoals kinderarbeid. Aan de hand van een opdeling in hoofdstukken zoals de Belle Epoque, de Eerste Wereldoorlog, het Interbellum, de Tweede Wereldoorlog en het consumptietijdperk na 1945, worden talrijke Gentse items beknopt toegelicht. Geïllustreerd.

3779. DE HERDT R., *Katoenkabaal*, (M.I.A.T.), Gent, 2007, 28 blz. Onder de naam 'katoenkabaal' wijdt de derde verdieping van het museumgebouw een permanente opstelling aan de ontwikkeling van de textielnijverheid, in het bijzonder de industriële vervaardiging van katoenproducten in de industriestad Gent vanaf de late 18de eeuw. Geïllustreerd.

3780. DE HERDT R., *1750-1900 naar een nieuwe samenleving*, (M.I.A.T.), Gent, 2007, 28 blz. De brochure begeleidt de museumopstelling op de vijfde verdieping, meer bepaald de ontwikkeling van het industriële produceren vanaf het midden van de 18de eeuw. De Gentse items worden in een ruimer perspectief geplaatst waarbij men vertrekt van de tegenstelling tussen platteland en stad omstreeks 1750. De klemtoon valt verder op de eerste en de tweede industriële revolutie, en de neerslag daarvan in Gent. Geïllustreerd.

3781. DE HERDT R. & T. VAN HECKE, *Dossier AVO. Een getuigenis uit de blekerij van AVO: interview met André Herman (17/10/2006)*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 97, p. 46-47. Verwerking van een mondelinge getuigenis over 32 jaar werk in het textielbedrijf Alsberghe-Van Oost, ontstaan uit een in 1879 opgerichte blekerij aan de Drongensesteenweg. Geïllustreerd.

3782. DE HERDT R. & T. VAN HECKE, *Getuigenissen uit de Gentse textiel*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 98, p. 40-43. De bij-

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

drage vormt de neerslag van een interview met twee vrijwillige medewerkers van het M.I.A.T., Maurice Verwee en Leopold (Pauly) Verhoene, die getuigenis aflegden van hun leven in de Gentse textielnijverheid. Met dit stukje *oral history* willen de auteurs hulde brengen aan Maurice Verwee (1931-2007). Geïllustreerd.

3783. DE HERDT R., R. VIANE & L. DEBERSAQUES, *200 History in Flowers. Gentse Floraliën 1808-2008*, Tielt, 2008, 478 blz. Sinds zijn ontstaan maakt de mens gebruik van planten om te overleven. Reeds zeer vroeg werden bloemen en planten ook gebruikt om hun decoratieve waarde. De industriële ontwikkelingen in de 19de eeuw maakten het mogelijk exotische planten te telen voor hun sierwaarde. Speciaal in Gent en omgeving ontstond toen een bloeiende sierteeltcultuur, een evolutie die voor een groot stuk te danken was aan de in 1808 opgerichte Maatschappij voor Landbouw en Plantkunde. De auteurs brengen een evocatie van dit sierteeltverhaal waarbij belangrijke hoogtepunten in de evolutie van de kennis van de plantenwereld worden geschetst. De geschiedenis van de Vlaamse en de Gentse sierteelt van de 19de en 20ste eeuw, gelinkt aan de activiteiten van de Maatschappij komen uitgebreid aan bod. Geïllustreerd.

3784. DE KEUKELEIRE E., *Terugblik op een stadslinje met buurspoorwegalures, 1912-1973*, Gent, 2007, 114 blz. De tramspoorlijn van Melle naar het Sint-Pietersstation (lijn 20) vormt de rode draad voor een algemeen overzicht. Geïllustreerd.

3785. DESIMPELAERE N., *Meneer Gustaaf typograaf en duizendpoot*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 102, p. 40-47. Neerslag van gesprekken die op 26 februari 2007 en 28 januari 2008 plaats vonden met Gustaaf Van den Abeele (° 1924) die zich als bekwaamde als handzetterdrukker, werkte bij het drukkersbedrijf De Graeve en leraar werd aan de drukkersopleiding van het Vrij Instituut voor Secundair Onderwijs. Geïllustreerd.

3786. DE SMET G. & R. DE VRIENDT-MORES, *Emile De Cock. Een vergeten Gentse tuinbouwer*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 101, p. 40-47. De verenigingen waarvan tuinbouwer Emile De Cock lid was, maken het mogelijk zijn sociaaleconomische en maatschappelijke functioneren in Gent beter te leren kennen. Emile De Cock staat bekend als één van de vele Gentse tuinbouwers die met een uitstekende vakkennis en liefde voor het vakgebied de Gentse tuinbouw mee hebben grootgemaakt. De bijdrage sluit af met een overzicht van het plantenassortiment binnen zijn verzameling en met de prijzen die hij verwierf, onder meer op tentoonstellingen van de Koninklijke Maatschappij voor Landbouw en Kruidkunde. Geïllustreerd.

3787. DESMET G. & R. DE VRIENDT-MORES, *Een vergeten Gentse tuinbouwer Emile De Cock*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr.

100, p. 40-47. De bloemisterij van Emile De Cock (1852-?), die in Ekkerghem (Einde Were) gevestigd was, fungeerde slechts gedurende één generatie, maar had niettemin een reputatie tot in het buitenland. De bijdrage gaat niet alleen in op biografische gegevens, maar ook op het woonhuis met schitterende wintertuin, de bloemisterij en de bedrijfsproductie. Het artikel eindigt met genealogische tabellen van de families De Cock en Claes op basis van gegevens die kleinzoon Jacques De Vriendt verzamelde. Geïllustreerd.

3788. DE ZUTTER H., *De giftige onderwereld van een industriële revolutie*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 99, p. 2-25. De bijdrage gaat in op de minder zichtbare erfenis die de industriële revolutie heeft nagelaten. De massale productie van goederen in de 19de eeuw ging gepaard met vervuiling, onder meer van de waterwegen en het grondwater. De auteur analyseerde de situatie in het West-Vlaamse Roeselare en onderzocht welke bedrijven als de grootste vervuilers kunnen worden aangewezen. Zowel de ontleding van de bronnen en gegevens evenals de conclusies overstijgen de lokale betekenis. Geïllustreerd.

3789. DHAENZE-VAN RIJSSEL L. & R. DE HERDT, *Camelia's. De Camelia. Een 'aristocratische roos'. De eerste industriële plant van Gent*, Gent, 2008, 207 blz. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling. De wilde soorten van de camelia bloeien in China, Japan, de Himalaya en Maleisië. Vanaf de 19de eeuw kregen Gentse kwekers een enorme belangstelling voor het telen van cameliaplanten. De uitvoer vanuit Gent naar landen als Rusland en Engeland was zo groot dat men weldra sprak over Gentse camelia's, die op industriële schaal werden geteeld. Geïllustreerd.

3790. DHANENS P. & C. DE DECKER, *Een eeuw luchtvaart boven Gent. Deel I 1785-1939, (Flying Pencil)*, Erembodegem, 2008, 240 blz. De ontwikkeling van de luchtvaart wordt in een heel gevarieerd gamma van hoofdstukken weergegeven. Uitgangspunt is de ballonvaart die eind 18de eeuw tot ontwikkeling kwam en zowel op militaire als burgerlijke belangstelling kon rekenen. Dit blijkt ook uit het verdere overzicht waarbij sportclubs, militaire vliegactiviteiten en de burgerluchtvaart aan bod komen. Regelgeving, monumentaal patrimonium, vliegtuigtypes en mensen zijn een aantal van de toegelichte onderwerpen. Voor de Gentse regio speelt het voormalige vliegveld van Sint-Denijs-Westrem een belangrijke pool in de geschetste ontwikkeling. Het werk eindigt onder meer met een aantal bijlagen zoals een overzicht van Gentse militaire vliegeniers, een lijst van de slachtoffers van luchtaanvallen in de periode 1914-1918, een overzicht van vliegend personeel bijgezet op de Westerbegraafplaats, burgerslachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, een overzicht van de Duitse aanplakbiljetten met betrekking tot luchtoorloggebeuren in Gent, en ten slotte een index op plaats- en persoonsnamen. Rijk geïllustreerd.

3791. GHYSELEN A., *Waar traditie en kunst elkaar ontmoeten. Quilt Art*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 102, p. 36-37. Bijdrage over dit onderwerp naar aanleiding van de internationale tentoonstelling die het MIAT voorstelde van 21 juni tot 14 september 2008. Geïllustreerd.

3792. *Stekskes uit Gent. De geschiedenis van een Gentse lucifersfabriek*, Gent, 2007, 64 blz. Deze publicatie begeleidde een tentoonstelling die van 15 juni tot 16 september 2007 in het MIAT of Museum voor Industriële Archeologie en Textiel aan de Minnemeers was opgebouwd. Centraal thema is het Gentse bedrijf Causeville & Roche dat van 1875 tot 1935 lucifers produceerde. Geïllustreerd.

3793. VAN HECKE T., *Steksken uit Gent. De geschiedenis van een Gentse lucifersfabriek*, in *Tijdschrift van Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 98, p. 36-37. Beknopte notitie bij een tentoonstelling over het Gentse stekjesbedrijf Causeville, die in het M.I.A.T. of Museum voor Industriële Archeologie en Textiel werd opgebouwd van 16 juni tot 16 september 2007. Geïllustreerd.

3794. VAN RENSBERGEN H., *Abandoned places – urban exploration*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 24, (2007), nr. 98, p. 2-31. De titel geeft een project aan dat bestond in het fotograferen van leegstaande industriële gebouwen. Hoewel de foto's zelf de meest sprekende getuigen zijn van verloren gegane industriële realiteit, wordt elk ensemble van documentatie beknopt geduid. Met enkele Gentse industriële sites. Geïllustreerd.

3795. VERKENS K., e.a., *Passementerie: terminologie en historiek*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 102, p. 3-21. De bijdrage vormt de neerslag van een scriptie aan de Hogeschool Antwerpen. De klemtoon ligt op het 'verloren ambacht' van de passementerie, waarvan de samenstelling, de soorten, de technieken, de toepassingen en de makers worden voorgesteld. Met deze bijdrage vraagt de auteur ook aandacht voor behoud en restauratie, voornamelijk van passementerie uit de 19de en de 20ste eeuw. Tot slot worden enige toelichtingen gegeven over passamenten van het bedrijf De Backer, die in het MIAT worden bewaard. Geïllustreerd.

9. Kerkgeschiedenis, kloosters

3796. BALTHAU E., *Gillis Vander Bystert, pastoor van Kalken (1423-1457)*, in *Castellum* 24, (2007), nr. 3, p. 22-40. Korte biografie van Gilles vander Bystert, pastoor van Kalken, die in de bronnen voorkomt van 1423 tot 1457. Het aantal bronnen is zeer beperkt, maar laat toch toe een beeld op te hangen van de gemiddelde plattelandspastoor in het midden van de 15de eeuw.

3797. BOONE M., *De Sint-Lievensbedevaart. Bouwsteen van de stedelijke identiteit van Gent (late middeleeuwen en vroege 16de eeuw)*, in *Handelingen*

der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, LXI, (2007), p. 105-147. De auteur komt tot de vraagstelling of het politiek decoderen van stedelijke processies een exclusieve Gentse aangelegenheid was, of niet. Hij verwijst naar de Parijse situatie waar in een periode van verscheurende conflicten tussen de Armagnacs en de Bourguignons, onder de leiding van hertog Jan zonder Vrees, toen ook graaf van Vlaanderen, een mobilisatie van het gekende ritueel van religieuze processies in gang werd gezet, een opmerkelijke explosie van een publiek uitgedragen collectieve behoefte aan zekerheid. De laatmiddeleeuwse processie zou aldus een gebeuren zijn dat onder invloed van strategieën tot een ceremonieel werd waarin het visuele en auditieve kader drager werden van politieke boodschappen. De verstedelijkte samenleving van de Bourgondische Nederlanden vormde een uitgelezen terrein waarbinnen dergelijke strategieën zich hebben kunnen ontwikkelen.

3798. BOONE M., *Woord vooraf*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent*, (2007), nr. LXI, p. 5-6. Als voorzitter van de vermelde vereniging-uitgever geeft de auteur een inleiding op de publicatie van bijdragen die een vervolg vormen op het op 5 mei 2007 in Sint-Lievens-Houtem georganiseerde colloquium rond Livinus en de Sint-Lievensprocessie van Gent naar Sint-Lievens-Houtem.

3799. CASSIMAN P., *De pastoors van Baarle in de 19de en 20ste eeuw*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 25-38. Opgetekend uit het Liber Memorialis van de Sint-Martinusparochie, waarin de opeenvolgende pastoors vermeld staan die de parochie bedienden. Terwijl het voor het Ancien Régime enkel om reguliere geestelijken ging van de nabijgelegen Norbertijnenabdij van Drongen, werd in 1837 de eerste seculiere pastoor door de bisschop van Gent benoemd. Curriculum per pastoor, met hun voornaamste verwezenlijkingen en enkele belangrijke gebeurtenissen binnen de parochie.

3800. CASSIMAN P., *Drongense priesters en kloosterlingen in de 19de en 20ste eeuw*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 39-41. Aanvulling op de lijst van Drongense priesters en kloosterlingen gepubliceerd in het jaarboek van 2007.

3801. CHARRUADAS P., *Principauté territoriale, reliques et Paix de Dieu. Le comté de Flandre et l'abbaye de Lobbes à travers les Miracula S. Ursuari in itinere per flandriam facta (vers 1060)*, in *Revue du Nord*, 89, (2007), nr. 372, p. 703-728. In 1066 verlieten enkele monniken de abdij van Lobbes. Zij namen de relieken van Ursmarus mee voor een tocht van ongeveer 600 km door het toenmalige graafschap Vlaanderen. De gebeurtenissen speelden zich af in de periode die volgde op de troebelen tussen keizer Hendrik III en graaf Boudewijn V van Vlaanderen. De auteur heeft het over de rol van de 'heilige' tijdens de tocht, zoals het verstrekken van genezingen. Hij beklemtoont echter vooral de pacificerende rol in de conflicten tussen rivaliserende clans van

Vlaamse ridders. De auteur pleit voor een meer kritische tekstanalyse van de *Miracula* om de motieven te achterhalen voor een dergelijke trektocht. In de analyse komen een aantal interessante bedenkingen naar voren in verband met de opbouw van de Vlaamse grafelijke macht en in verband met de geschiedenis van een benedictijnenabdij die geconfronteerd wordt met territoriale evoluties uit die tijd.

3802. DE MOERLOOSE R., *De pastoors van Afsnee 1665-1803*, in *Gentse Cadenas*, 26, (2007), nr. 4, p. 6-7.

3803. DEPLOIGE J., *Eremitische helden, verdrongen vaderfiguren. Over moeizame institutionaliseringsprocessen en selectieve herinnering in de middeleeuwse Zuidelijke Nederlanden*, in *Trajecta*, 16, (2007), nr. 4, p. 289-310. Dit artikel is gewijd aan twee eremieten, Garembert van Bony en Boudewijn van Boekel, die persoonlijk aan de basis hebben gelegen van een geslaagde kloosterstichting. Hun levensgeschiedenis werd bovendien heel snel na hun overlijden in een aantrekkelijke hagiografische tekst gegoten. Dit is blijkbaar niet altijd het geval geweest: heel wat eremitische ondernemingen hebben blijkbaar niet altijd geleid tot institutionalisering. Met veel verwijzingen naar de Gentse Sint-Pietersabdij.

3804. DEPLOIGE J., *Twisten via heiligen. Hagiografische dialogen tussen de Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs, 941-1079*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent*, (2007), nr. LXI, p. 31-82. Na het uiteenvallen van het Karolingische rijk en de noormanneninvallen ontwikkelde er zich in beide monasteria een bijzondere omgang met het verleden. Dit ging gepaard met creatieve processen van vergeten en herinneren. Hagiografische narratieve teksten illustreren hoe beide monasteria tussen 941 en 1079 zochten naar een nieuwe identiteit voor de eigen instelling en naar een machtsevenwicht ten opzichte van de andere. De auteur wil aantonen dat de overgeleverde heiligenlevens, translatieverslagen en mirakelcollecties uit beide concurrerende instellingen niet kunnen worden gereduceerd tot geïsoleerde vrome verhalen maar dat ze hebben gefunctioneerd als een soort argumenten in de opeenvolgende twistpunten.

3805. GEVAERT L., *Geestelijken in connectie met Beervelde, Destelbergen en Heusden*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 265-336. Overzicht van de geestelijken werkzaam in de parochies van Destelbergen, Beervelde en Heusden.

3806. KOLDEWEIJ J., *Kreeg de onthoofde heilige ook een reliekhoofd? Over bedevaarten naar Sint-Lieven, pelgrimstekens en reliekbustes...*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 123-148. In het begin van de 16de eeuw verscheen er onder de bedevaartplaatsen waarheen vanuit de Zeeuwse stad Zierikzee criminelen op

boetevaart werden gezonden, een nieuwe bestemming: Sint-Lieven in Gent. Het gerecht in de andere Zeeuwse steden koos echter nooit helemaal voor Sint-Lieven als doel van een strafbedevaart. Als verklaring geldt dat de plaatselijke kerk van Zierikzee aan Livinus was gewijd; hij was er ook de patroonheilige van de stad, een patronaat dat direct samenhangt met de bezittingen en rechten van de Sint-Baafsabdij in Gent die tot in de 10de eeuw teruggaan. Deze bedevaart ter ere van Livinus was uitsluitend gericht op Gent. De auteur is ervan overtuigd dat dit de Sint-Baafsabdij moet geweest zijn, aangezien het gebeente van Livinus zich daar bevond en waar de fel gepropageerde Livinuscultus op geconcentreerd was. Met verder informatie over onder meer reliekhouders, insignes, bedevaartvaantjes medailles.

3807. MAES D., *Drongen in oorkonden van de Gentse kartuizers*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 67-82. Integrale weergave van de tekst van zes oorkonden die betrekking hebben op percelen grond in Drongen, samen met het commentaar van C.P. SERRURE die de oorkonden uitgaf in de reeks *Vaderlandsch Museum voor Nederduitsche Letterkunde, Oudheid en Geschiedenis* (1855-1863).

3808. MAIER C.T., *Saints, tradition and monastic identity: the Ghent relics, 850-1100*, in *Revue belge de philologie et d'histoire*, (2007), nr. 85, p. 223-277. Het onderzoek naar de Gentse heiligen werd vanuit cultuurhistorisch perspectief benaderd. Hoofdonderwerp is de omgang met relieken en de manier waarop dit heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van een monastieke identiteit, voornamelijk in de Sint-Baafsabdij.

3809. ONGENA O., *Wase pastoors tussen conservatisme en moderniteit, 1780-1830*, in *Trajecta*, 16, (2007), nr. 2, p. 125-156. Zowel voor de hoge clerus als voor de lokale parochieclerici gingen de opeenvolgende regimes van Oostenrijks, Frans en Nederlands bestuur tussen 1780 en 1830 niet onopgemerkt voorbij. De auteur onderzocht hoe de parochieclerus van het Waasland, ressorterend onder het bisdom Gent, reageerde op die verschillende regimewisselingen. In deze bijdrage wordt gefocust op de methodologische aanpak, een evenwichtsoefening tussen prosopografische en biografische methode.

3810. PAS P., *De Gentse Sint-Baafsabdij en haar domeinen: een schets van de materiële groei van deze abdij sinds haar ontstaan, met link naar de opkomst van Sint-Lievens-Houtem*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent*, (2007), nr. LXI, p. 7-30. Het eerste gedeelte van deze bijdrage omvat een samenvatting van wat over het ontstaan en de ontwikkeling van het abdijbezit sinds het ontstaan van het klooster in de 7de eeuw bekend is. Vervolgens schetst de auteur de casus Holthem binnen de ontwikkeling van dat monastieke domeinenbezit.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3811. ROTTIER H., *De abdij Roosenberg in Waasmunster en haar 'slaper'*, in *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige kring van het Land van Waas*, (2007), nr. 110, p. 27-51. De manier waarop deze abdij tot stand kwam, zich ontwikkelde en bezit opbouwde is kenschetsend voor de evolutie van de middeleeuwse nederzettingen tussen Meetjesland en Waasland, waartoe bijvoorbeeld ook Sint-Kruis-Winkel behoorde. Geïllustreerd.

3812. STROBBE K., *Zusters Kindsheid Jesu. Nieuwe congregatiegeschiedenis in voorbereiding*, in *KADOC Nieuwsbrief*, (2008), nr. 4, p. 4-7. Doelstellingen van de te verschijnen publicatie over de Zusters van de Kindsheid Jesu, zoals onderzoek naar de evolutie van het interne kloosterleven, naar de uitbouw van de apostolaatdomeinen en naar de ontwikkeling van het materiële en spirituele leven. Deze congregatie bouwde in de loop van de 19de en de 20ste eeuw een aanzienlijk netwerk van scholen, weeshuizen en bejaardentehuizen onder meer in Gent. De oorsprong van de congregatie lag bij de charismatische Gentse kannunik Petrus-Jozef Triest.

3813. TRIO P., *Handel en wandel met een heilige. Organisatie van en deelnemers aan de laatmiddeleeuwse Sint-Lievensprocessie vanuit de Gentse Sint-Baafsabdij naar Sint-Lievens-Houtem (tot 1540)*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent*, (2007), nr. LXI, p. 83-104. De afschaffing van de georganiseerde Sint-Lievensprocessie door Keizer Karel V in 1540 was geïnspireerd door oproer en baldadigheden waartoe ze geregeld aanleiding had gegeven. Dit heeft ertoe geleid dat de processie voornamelijk ook vanuit dat perspectief onderzocht werd. In deze bijdrage gaat de auteur nader in op de vraagstelling waarom de Sint-Lievensprocessie een zo duidelijke politieke en sociale connotatie kreeg.

3814. VANMALDEGEM A., *Geschiedenis van de congregatie O.-L.-Vrouw-Visitatie Gent 1669-1984*, Gent, 2007, 264 blz.

10. Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

3815. ACKE B., e.a., *Bisdomplein*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 17-34. Geïllustreerd.

3816. ANTHEUNIS G., *Het vliegveld van Sint-Denijs-Westrem en het de Ghellinckdomein te Zwijnaarde tijdens Wereldoorlog I en II*, in *Jaarboek Heemkring Scheldeveld*, (2007), nr. XXXVI, p. 5-24. In de omgeving van Flanders Expo, thans het nieuwe projectgebied The Loop, waar in beide wereldoorlogen een militair vliegveld was gevestigd, zijn overal sporen of restanten terug te vinden van militaire structuren. De bijdrage licht deze structuren toe en situeert ze binnen de militaire organisaties. Geïllustreerd.

3817. BAILLIEUL B., *Het Huis Thuysbaert in Lokeren: een notaris- en burgemeesterswoning die een museale bestemming kreeg*, in *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas*, (2007), nr. 110, p. 189-204. In 1882-1883 vertrouwde oliehandelaar en brouwer Hector Thuysbaert (1855-1899) het ontwerp voor zijn nieuwe huis aan het Stationsplein in Lokeren toe aan de Gentse architect Emile Van Hoecke-Peeters (1837-1919). Via deze opdracht gaat de auteur dieper in op de biografie en het oeuvre van Van Hoecke, zijn opdrachtgevers en de uitvoerders waarmee hij samenwerkte zoals stukadoor Leopold Bruyneel die een atelier had aan de Jan Botermanstraat in Gent. Het architectonische concept, de ruimteverdeling, decoratie en inrichting van de Lokerse woning worden uitgediept en vergeleken met het Huis De Jaeger, Kortemeer 5, eveneens gerealiseerd naar ontwerp van Van Hoecke-Peeters. Geïllustreerd.

3818. BEECKMAN M., A. CAPITEYN & G. VAN DOORNE, *Straatnamen Gentbrugge, (Snoeck & Stad Gent)*, Gent, 2007, 96 blz. Beknopte historische schets en verklarende duiding bij de straatnamen over de deelgemeente Gentbrugge. Alfabetisch overzicht. Geïllustreerd.

3819. BERKERS M., B. CLAES, S. DE DECKER & J. DE MEULEMEESTER, *Châteaux à motte des anciens Pays-Bas méridionaux: un état de la question après quinze ans de silence, in Château Gaillard. Bilan de recherches en castellologie*, Caen, 2008, nr. XXIII, p. 21-31. Zeer beknopt algemeen overzicht van de *status quaestionis* omtrent het onderzoek van mottekastelen (11de-13de eeuw) in de zuidelijke Nederlanden. Met enkele verwijzingen naar het Gentse Gravensteen. Geïllustreerd.

3820. BEYAERT M., e.a., *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie, (Lannoo)*, Tielt, 2006, 248 blz. Bedoeld als een naslagwerk over de geschiedenis van de cartografie, komen thematisch uitgewerkte hoofdstukken aan bod: het rurale landschap, het stedelijke landschap, het toekomstige en in het industriële landschap. Geïllustreerd.

3821. BISSCHOPS T., *Ruimtelijke vermogensverhoudingen in Leiden (1438-1561). Een pleidooi voor een perceelsgewijze analyse van steden en stedelijke samenlevingen in de Lage Landen*, in *Stadsgeschiedenis*, 2, (2008), nr. 2, p. 121-138. De auteur stelt dat het afzonderlijke perceel als kleinste traceerbare eenheid van stedelijke ruimte wellicht het beste vertrekpunt is om het ruimtelijke sediment van het historische menselijke handelen en de patronen daarin aan het licht te brengen en te verklaren. Experimenten met interdisciplinair huizenonderzoek en GIS-toepassingen zoals onder meer in Gent, ontvouwen nieuwe onderzoeksmogelijkheden voor de studie van steden en stedelijke samenlevingen in de Lage Landen.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3822. BOUCKAERT C. & P. VAN AALST, *Tolhuis, Sluizeken, Ham. Kortom 't Seleskest, (Uitgeverij Ultima Thule)*, Gent, 2008, 185 blz. Beschrijving, historische duidingen en gebouwenpatrimonium van de wijk omheen de Heilig-Kerstkerk, ten noorden van de Gentse kernstad. Geïllustreerd.

3823. BOUCKAERT J., *Het Museum voor Geschiedenis van de Geneeskunde te Gent*, in *Van Mensen en Dingen. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen*, V, (2007), nr. 3/4, p. 234-238. Korte geschiedenis van de museumsite, het Pand in de Onderbergen, en overzicht van de collecties, namelijk instrumenten, apparaten, toestellen, boeken, iconografie en archivalia uit het privé-bezit van de oprichters van het museum en in bewaring gegeven aan de Universiteit.

3824. BRU M.A., e.a., *Nederpolder 1-5*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1)*, Gent, 2007, p. 88-90. Bijdrage tot de bouwgeschiedenis van deze panden. Geïllustreerd.

3825. BRU M.A., P. STEURBAUT & G. VERMEIREN, *Sint-Veerleplein 2-3 & Kleine Vismarkt 7*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1)*, Gent, 2007, p. 156-166. Met bouwkundige gegevens over de opeenvolgende Sint-Veerlekerken, gelegen aan de zuidzijde van het voorhof dat deel uitmaakte van de grafelijke residentie met het Gravensteen. Geïllustreerd.

3826. BRYSSSE A., *Provinciale Hoogere Arbeidsschool*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37 (2008), nr. 1, p. 27-34. In 1919 besloot de Oost-Vlaamse provincieraad tot de oprichting van een 'Hoogeschool van den Arbeid'. Voor de inrichting van de leergangen werd het Casino aan de Casino aangekocht van de Koninklijke Maatschappij voor Land- en Tuinbouw.

3827. COENE A., *Tijdens de scharnierjaren 1976-1977 kantelden het denken over en de praktijk van de stedenbouw. De case Gent. Jacques Monsaert als Gentse 'brugfiguur' tussen stedenbouw als wetenschap en stedenbouw als beleidsinstrument*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 83-124. In de verkiezingscampagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in 1976 kreeg stedenbouw meer dan de gewone aandacht van de politici, meer bepaald van Jacques Monsaert. Stedenbouw werd ingezet als cement voor beleidsvoorstellen in de context van de fusies van gemeenten. De bijdrage beschrijft en illustreert het kantelend denken over stedenbouw tijdens de scharnierjaren 1976-1977 en vooral de dialectiek tussen stedenbouwkundige benadering versus vertaling door het beleid.

3828. COOMANS T., *Belfries, Cloth Halls, Hospitals, and Mendicant Churches: a new Urban Architecture in the Low Countries around 1300*, in GAJEWSKI A. & Z. OPACIC, *The Year 1300 and the Creation of a new*

European Architecture, (Architectura Medii Aevi, nr. 1), Turnhout, 2007, p. 185-202. Aan de hand van gekozen voorbeelden in diverse Nederlandse en Vlaamse steden probeert de auteur een beeld op te hangen van de onder impuls van de steden ontstane nieuwe architectuurtendenzen omstreeks 1300. Door de disparate en erg ongelijke opgenomen gegevens evenals door de afwezigheid van heel wat recente onderzoeksresultaten blijft het overzicht zeer algemeen. Geïllustreerd.

3829. CORNILLY J., *Bouwen aan de Belgische kust in de periode 1945-1975, (Erfgoedgidsen Provincie West-Vlaanderen), Brugge, 2007, 160 blz.* Diverse aspecten van het naoorlogse bouwen aan de Belgische kust komen aan bod, zowel woningbouw als publieke gebouwen en infrastructuur voor het ontwikkelende toerisme. In dit werk wordt er tevens aandacht geschonken aan het oeuvre van enkele architectuurpersoonlijkheden zoals Gaston Eysselinck. Geïllustreerd.

3830. CORNILLY J., *Kastelen in het Brugse Ommeland, in In de steigers, (Provincie West-Vlaanderen), 14, (2007), nr. 3, p. 87-96.* Bij de kastelen die in deze bijdrage worden toegelicht, wordt er verwezen naar de kastelen van Wijnendale bij Torhout en Male bij Brugge, die beide belangrijke verblijfplaatsen waren van de graven van Vlaanderen. Andere kastelen waren in de late middeleeuwen het centrum van heerlijkheden en kwamen tot stand door of waren in handen van adellijke families, naderhand vaak opgevolgd door kapitaalcrachtige burgers en industriëlen. Geïllustreerd.

3831. CORNILLY J., *De studie van het historische woonhuis in de 19de en vroege 20ste eeuw, in In de steigers, (Provincie West-Vlaanderen), 14, (2007), nr. 3, p. 97-111.* In de loop van de 19de eeuw groeide de belangstelling voor de architectuurgeschiedenis. Een grondige kennis van de historische bouwkunst werd noodzakelijk geacht voor het bouwen in historische traditie als voor het restaureren. In de tweede helft van de 19de eeuw nam ook de belangstelling toe voor het historische woonhuis. Met tekening geïllustreerde werken dienden als handboeken voor de architecten. Deze publicaties geven ook een beeld van de toenmalige architectuurkennis en de streekgebonden architectuur. Toonaangevend was het *Histoire de l'architecture en Belgique* van Antoine Schayes (1808-1859) uit 1848-1850. Brugge en de documentatie over deze stad speelden een belangrijke rol in deze ontwikkeling van het omgaan met het historische gebouwde patrimonium. De publicaties van de Gentse oudheidkundige Armand Heins (1856-1938) brachten niet enkel Gent in beeld. De bijdrage beklemtoont ook de betekenis van historische en archeologische genootschappen evenals van architecten als Jean Baptiste Bethune (1821-1894), Louis Cloquet (1849-1920) en Valentin Vaerwyck (1882-1959). Geïllustreerd.

3832. DAEM K., *Museumalbum. Het gebouw van Charles Van Rysselberghe*, Gent, 2007, 95 blz. Architectuurfoto's van het gebouw, de plannen en de restauratie tonen het Museum van Schone Kunsten op een treffende manier. Bijschriften in het Nederlands en het Engels geven enige duiding in dit gerenoveerde meesterwerk van architect Charles Van Rysselberghe. De uitgave geschiedde ter gelegenheid van de heropening van het museum in 2007. Rijkelijk geïllustreerd.

3833. de BURLET V., *Nieuwe beschouwingen over het park van het kasteel van Leeuwergem*, in *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 27, (2008), nr. 3, p. 6-25. De ontdekking van een aantal eerder niet gekende documenten maken het mogelijk om de evolutie van de ontwikkeling van het kasteelpark te traceren. Leeuwergem was het zomerverblijf van de familie d'Hane die haar hoofdwooning aan de Gentse Veldstraat had, thans bekend als het Hotel d'Hane Steenhuyse. Via geschreven archief en planmateriaal worden de inspanningen van de opeenvolgende eigenaars d'Hane gereconstrueerd en in hun filosofisch-ideologische achtergrond geplaatst. Doorheen dit verhaal maakt de lezer kennis met de klassieke parkaanleg van 1762, het Engelse bos van 1789-1790 en een tuinparcours dat van maçonnieke inspiratie getuigde. Mogelijk waren dezelfde heren d'Hane, hun ontwerpers en leveranciers verantwoordelijk voor de tuinen van het stedelijke stadspaleis, documenten die echter niet bewaard bleven. Geïllustreerd.

3834. DECEUNYNCK M., e.a., *Kouter, Handelsbeurs*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1)*, Gent, 2007, p. 76-80. Bijdrage tot de bouwgeschiedenis van dit monument. Geïllustreerd.

3835. DE CLERCQ L. & J. NAUWELAERTS, *Van Wintercircus naar Garage. De bouwgeschiedenis van het 'Nieuw Circus' in Gent (Sint-Pietersnieuwstraat-Lammerstraat 13)*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 325-357. Het stenen circus van Gent is aan het verkommeren evenals de wijk die er omheen ligt. Vermits het vinden van een nieuwe bestemming voor deze site een prangende vraag is, is het ook van belang te weten wat er nog rest van het originele circusgebouw. Klarheid scheppen in de bouwgeschiedenis van het Nieuw Circus was het opzet van dit artikel. De auteurs proberen te achterhalen wat in de loop der jaren verdwenen is en na te gaan of de verbouwingen tot garage mogen afgedaan worden als waardeloos, of juist niet.

3836. DE KEUKELEIRE E., *75 jaar zaal 'capitole' aan Gent-Zuid. De eerste jaren (1932-1941)*, in *Ghentsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 74-90. Overzicht van het Capitolegebouw aan het Graaf van Vlaanderenplein op basis van excerpten uit de *Gazette van Gent*. Geïllustreerd.

3837. DE KEUKELEIRE E., *Gedenktekens voor Charles en Oswald de Kerchove de Denterghem (1896-1923)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 4, p. 217-229. Aan de hand van passages in de *Gazette van Gent* schetst de auteur de geschiedenis van twee monumenten. Het monument met fontein voor burgemeester Charles de Kerchove, thans te lokaliseren aan de Charles de Kerchovelaan, was in 1898 afgewerkt. In 1908 kwam het tweede monument tot stand, ter herdenking van zijn zoon Oswald de Kerchove, vooral bekend als voorzitter van de Koninklijke Maatschappij van Hofbouw- en Kruidkunde. Het oorspronkelijk op het Graaf van Vlaanderenplein opgerichte monument werd in 1971 verplaatst naar het Citadelpark. Geïllustreerd.

3838. DE KEUKELEIRE E., *Vaarwel Citadel-gegroet Leopoldskazerne. Deel 1 1882-1898*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 345-361. Chronologisch overzicht samengesteld aan de hand van berichten in de *Gazette van Gent*.

3839. DE KEUKELEIRE E., *Vaarwel Citadel, gegroet Leopoldskazerne. Deel 2 1899-1907*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 10-20. Ontwikkelings- en bouwgeschiedenis van de Leopoldskazerne aan de hand van excerpten uit de *Gazette van Gent*.

3840. DE KEUKELEIRE E., *De Velodroom aan de Godshuizenlaan (1892-1902)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 150-167. De voorloper van de Wintervelodroom in het Citadelpark, beter bekend als Het Kuipke, was een openluchtwielerpiste die van 1892 tot 1901 in functie was langsheen de 'stadsboulevard' en op de plaats waar naderhand de Koning Albertlaan werd aangelegd. De auteur volgt de geschiedenis van deze velodroom aan de hand van excerpten uit de *Gazette van Gent*. Geïllustreerd.

3841. DE MAEGD C., *Tuinen inventariseren: nodig, nuttig, boeiend, leerrijk*, in *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 27, (2008), nr. 2, p. 55-74. De bijdrage legt uit waarom het nodig is om tuinen te inventariseren en reikt daarvoor enkele nuttige stapstenen aan. Als bijdrage wordt een overzicht gegeven van de inventarissen die de gewestelijke patrimoniumzorgdiensten tot op heden rond dit thema uitwerkten. Geïllustreerd.

3842. DEMOOR J., B. VAN DYCK & K. MARCHAND, *De ontwikkeling van de Trefil Arbetsite te Gent: zorgvuldig ruimtegebruik als motor voor stadsvernieuwing*, in *Stadsinnovatie: herbruik is herwaarderen... op zoek naar succesvolle managementpraktijken, (Politeia)*, Brussel, 2007, p. 89-112. Geïllustreerd.

3843. DENEWET L., *Dreigende bouw van appartementen naast de stenen molen van Zwijnaarde*, in *Molenecho's*, XXXVI, (2008), nr. 1, p. 15-17. Bijdrage over het feit dat de molensite van Zwijnaarde bedreigd wordt door

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

een bouwaanvraag voor appartementen in de aangrenzende schapenweide. De auteur pleit voor het opnieuw maalvaardig worden, wat door een hoogbouw onmogelijk zou worden.

3844. DEROM S., *Gravensteen Gent, een burcht voor graven, rechters en werklieden*, (Stad Gent, Dienst Monumentenzorg), Gent, 2007, 27 blz. De brochure belicht beknopt de bouwevolutie van het Gravensteen in samenhang met bewoners en enkele gebruikers van het kasteel. De eerste grafelijke residentie, de burcht van Filips van den Elzas, de zetel van de Raad van Vlaanderen, het industriële complex van Jean-Baptiste Brismaille en de uiteindelijke herwaardering, restauratie en evolutie tot toeristische attractie zijn de verschillende onderwerpen die worden behandeld. Geïllustreerd.

3845. DE SCHEPPER R., *Gentse bioscopen*, in *@rchieflink*, 8, (2008), nr. 2, p. 4-6. Bondig overzicht van de veelheid aan bioscopen in Gent, vooral tijdens het Interbellum.

3846. DESEIJN G., *1775-1914. Volkshuisvesting in Gent*, in BAILLIEUL, B., (dir.), *Stadsmussen onder dak. Wonen in Gent van de middeleeuwen tot 1914*, (Stad Gent, Dienst Monumentenzorg), Gent, 2007, p. 56-69. Beknopt overzicht in een thematische uitgave rond wonen in Gent, gepubliceerd naar aanleiding van de Open Monumentendag van 9 september 2007. Geïllustreerd.

3847. DESIMPELAERE N. & B. DE MEYER, *Les maisons de plaisance. Kastelen van textielbaronnen en industriëlen in het noordwesten van Gent*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 102, p. 24-27. De tekst begeleidde bezoeken aan havenloodsen (Voorhavenlaan, Loodsenstraat) en aan de buitenhuizen van Gentse industriëlen in Vinderhout, Lovendegem en Zomergem. Geïllustreerd.

3848. DE VOS J., *Twee bijzondere memorialen te Gent*, in *Interbellum*, 28, (2008), nr. 1, p. 5-9. Over twee herdenkingsmonumenten van de hand van Geo Verbanck, één aan de ingang van het Jules Otten stadion in Gentbrugge, de andere aan de Dendermondsesteenweg.

3849. DEVRIESE L., *Heilig Kerstparochie en Sint-Baafsdorp*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 201-216. De auteur schetst de geschiedenis van het Sint-Baafsdorp dat in de 16de eeuw van de kaart geveegd werd ten behoeve van de 'grote politiek': hoe belangrijk was dat dorp, hoeveel inwoners waren er, verdween het samen met de abdij?

3850. DEVRIESE L., *Huis en stede gestaan en gelegen...* in *@rchieflink*, 8, (2008), nr. 2, p. 4-6. De auteur verklaart de inhoud van de begrippen huis en stede die nu als een pleonasme worden geïnterpreteerd maar die in de duizenden aktes uit de 14de tot de 16de eeuw daadwerkelijk een dubbele betekenis hadden.

3851. DEVRIESE L., *Naamsveranderingen van Gentse stadspoorten. Deel 2. Twee dammen en één poort: de Dampoort*, in *G.O.V.-Heraut*, 42, (2007), nr. 4, p. 3-10. Stedenbouwkundige en bouwhistorische ontwikkeling vanaf de 14de eeuw. Geïllustreerd met situeringskaart.

3852. DEVRIESE L., *Naamsveranderingen van Gentse poorten. Deel 3*, in *G.O.V.-Heraut*, 43, (2008), nr. 1, p. 3-12. Beknopte ontwikkelingsgeschiedenis van de opeenvolgende Muidepoorten en de Sassepoort in relatie tot de stadsontwikkeling ten noorden van de middeleeuwse stad. Geïllustreerd.

3853. DEVRIESE L., *Naar het Gentse stadscentrum via Sint-Baafsdorp of Dampoort*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg, XLIV*, (2007), p. 179-200. De auteur probeert na te gaan hoe men vijf, zes eeuwen terug, vanuit het platteland in het oosten naar het stadscentrum trok om via de Spitaalpoort of de Dendermondse Poort in de stadswijk van Sint-Baafs te belanden, het Sint-Baafsdorp dat bij de Sint-Baafsabdij hoorde

3854. DE VRIESE L., *De Nieuwbrug. Splinternieuw en eeuwenoud*, in *G.O.V.-Heraut*, 43, (2008), nr. 2, p. 3-11. Bouwhistorisch overzicht van de Nieuwbrug die de Keizer Karelstraat met de Sint-Jacobsnieuwstraat over de Schelde verbindt en situering ten opzichte van de wijkontwikkelingen op beide Schelde-oeveren. Geïllustreerd.

3855. DE VRIESE L., *De Nieuwbrug. Splinternieuw en eeuwenoud. Deel 2. Van hout naar beton*, in *G.O.V.-Heraut*, 43, (2008), nr. 3, p. 3-9. Bouwgeschiedenis van de 14de eeuw tot de openstelling van de nieuwe betonnen Nieuwbrug op 21 december 2007. Geïllustreerd.

3856. DEVRIESE L., *Platteberg en Kattenberg. Twee hoogst zonderlinge Gentse 'bergen'*, in *Gandavum*, 12, (2007), nr. 4, p. 36-39. Oorsprong van de benamingen van het zijstraatje van de Lammerstraat en van de voormalige Lange Kazernestraat.

3857. DEVRIESE L., *De Sint-Pietersnieuwstraat en haar verdwenen steegjes*, in *Gandavum*, 12, (2007), nr. 4, p. 29-35. Centraal thema van deze bijdrage is een nieuw inzicht betreffende de plaatsnaamgeving van het bouwblok begrepen tussen de Sint-Pieters-Nieuwstraat en de Muinkschelde. Dit bouwblok wordt gedomineerd door de gebouwen van de Universiteit en werd tot op heden nog weinig historisch onderzocht.

3858. DEVRIESE L., *Speuren naar bastions in de Heirnis*, in *G.O.V.-Heraut*, 43, (2008), nr. 3, p. 16-20. Beknopte bouwgeschiedenis van bastions die deel uitmaakten van de oostelijke stadswallings uit de Calvinistische tijd. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3859. DEVRIESE L., *Stadsverdediging aan de Keizerbrug en de Sint-Lievenspoort. Een vergeten relict van het gebastioneerde Gent*, in *G.O.V.-Heraut*, 42, (2007), nr. 2, p. 3-15. Over de waterhuishouding, de infrastructuurwerken en de industrialisering rond de Keizerpoort en de Sint-Lievenspoort. Geïllustreerd.

3860. DEVRIESE L. & A. VERBEKE, *Schetsalbum Gaston De Bruyker Gent 1918-1920*, in *Ghentsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 103-109. Een verzameling van zeventig potloodschetsen van de hand van Gaston De Bruyker (1894-1960) toont vooral bouwkundige Gentse rijkdom. De tekeningen met hoofdzakelijk documentaire waarde werden geïnventariseerd en gedeponereerd in het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis in het Groot Begijnhof in Sint-Amandsberg. Geïllustreerd.

3861. DE VRIESE S. & K. MOTMANS, *Wonen in toen en nu, 22 keer binnenkijken*, Turnhout, 2007, 174 blz. Met het thema van de Open Monumentendag Vlaanderen 2007 als achtergrond biedt deze publicatie een inblik in tweeëntwintig uitgekozen panden met monumentwaarde. De keuze omvat verschillende types zoals landhuis, kasteel, stadswoning, sociale woning, kunstenaarswoning, landelijke woning en zeewoning. Een beknopte tekst met historische en bouwhistorische duiding begeleidt de voorstelling van elk geselecteerd item. Om het thema van de burgerij en haar landhuis te illustreren koos men voor de Villa of het Huis Blancquaert aan de Gentse Ferdinand Lousbergskaaai. Het gaat om een empirelandhuis van 1793, gerealiseerd naar ontwerp van architect Jean Baptiste Pisson. Bij de selectie van de stadswoningen viel de keuze onder meer op het huis Decaluwe in Deinze, in feite een interbellumwoning uit de jaren 1920 die architect Jules Van den Hende, van wie ook werk in Gent bekend is, ontwierp voor zijdefabrikant Emile De Coutere. Rijk geïllustreerd.

3862. DEVROE A., *Gent. Franciscanen klooster aan de Houtlei, (Erfgoedmemo, nr. 25)*, Gent, 2007, 4 blz. Samenvattende bouwgeschiedenis van dit klooster. Geïllustreerd.

3863. DE VUYST W., *18de eeuw. Wonen volgens stand en rang*, in BAILLIEUL, B. (dir.), *Stadsmussen onder dak. Wonen in Gent van de middeleeuwen tot 1914, (Stad Gent, Dienst Monumentenzorg)*, Gent, 2007, p. 30-41. De auteur legt enkele kenmerkende woontrends uit het 18de-eeuwse Gent toe aan de hand van gegevens uit bekende geschreven bronnen en voorbeelden uit het historische architectuurpatrimonium. Het werk werd uitgegeven naar aanleiding van de Open Monumentendag 2007. Geïllustreerd.

3864. D'HONDT J., *Het historisch huizenonderzoek in Brugge: van werkgroep tot website*, in *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 26, (2007), nr. 5, p. 45-54. Voorstelling van de toepassingen en realisaties van de methode

van huizenonderzoek, een interdisciplinaire aanpak van onderzoek rond huis, erf en mens zoals die in 1992 ook in Gent werd op punt gesteld. Geïllustreerd.

3865. DUQUENNE X., *Drie Duitse tuinarchitecten waren in België actief in de 19de eeuw*, in *Historische Woonsteden en Tuinen*, 157, (2008), nr. I, p. 19-22. De 19de eeuw was een gouden tijdperk voor parken en tuinen, tuinbouwkunde, verenigingen en publicaties in die sector. Deze scène werd gedomineerd door Duitse tuin- of landschapsarchitecten, vooral wegens het ontbreken van opleiding in eigen land. De auteur analyseert het werk van Petersen, Fuchs, Keilig en Weyhe. Fuchs die beroemd was om zijn wintertuinen, legde in 1873 in Gent de wintertuin aan van graaf de Kerchove de Denterghem.

3866. EVERAERT G., *Tot leven gewekte adel en hun domestiquen*, in *@rchieflink*, 8 (2008), nr. 3, p. 6-7. De auteur licht toe hoe de drie historische evocaties die de Dienst Monumentenzorg in het Hotel d'Hane Steenhuyse opzette, georganiseerd werden, wat ze brengen en vooral op welk bronnenmaterieel ze gesteund werden. De sleuteljaren die op basis van de beschikbare informatie gekozen werden, waren 1778, 1808 en 1888.

3867. EVERAERT G. & G. VAN DOORNE, *16de-17de eeuw. De elite, de middenklasse en de laagste klasse*, in BAILLIEUL B. (dir.), *Stadsmussen onder dak. Wonen in Gent van de middeleeuwen tot 1914*, (Stad Gent, Dienst Monumentenzorg), Gent, 2007, p. 16-29. Tweede chronologisch hoofdstuk in een uitgave die naar aanleiding van de Open Monumentendag van 9 september 2007 gewijd is aan wonen in Gent. Een aantal karakteristieke ontwikkelingen voor de 16de-17de eeuw worden beknopt toegelicht, aan de hand van voorbeelden zowel uit geschreven bronnen als van materiële relictten. Geïllustreerd.

3868. GOEDLEVEN E., *Hoe het succesverhaal van de Open Monumentendag Vlaanderen begon*, in *Monumenten, Landschappen & Archeologie*, 27, (2008), nr. 4, binnenkrant p. 14-16. Een getuigenis naar aanleiding van de 20ste Open Monumentendag Vlaanderen.

3869. HEMELINGS E., *Gent. Bouwhistoriek klooster Nieuwenbos*, (Erfgoedmemo, nr. 26), Gent, 2007, 4 blz. Samenvatting van de bouwgeschiedenis van de Nieuwenbosabdij in Gent over de periode 16de-18de eeuw. Geïllustreerd.

3870. HOOFT E., *1800-1914. De stad als kunstig decor voor het trotse burgerleven*, in BAILLIEUL, B. (dir.), *Stadsmussen onder dak. Wonen in Gent van de middeleeuwen tot 1914*, (Stad Gent, Dienst Monumentenzorg), Gent, 2007, p. 43-55. Deze bijdrage kadert in een chronologisch overzicht rond het thema wonen in Gent en sloot aan bij het motto van de Open Monumentenzorg in Vlaanderen op 9 september 2007. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3871. HOOZEE R., *Museum voor schone kunsten Gent. Het gebouw van Charles Van Rysselberghe*, Gent, 2007, 95 blz. Album uitgebracht ter gelegenheid van de heropening van het Museum voor Schone Kunsten na een sluiting van vier jaar voor renovatie. Het album schetst een beeld van de honderdjarige geschiedenis van dit gebouw, van de renovatie zelf en van het resultaat. Geïllustreerd.

3872. *150 jaar Sint-Annakerk Gent*, Gent, 2008, 202 blz. Gedenkboek ter gelegenheid van 150 jaar kerkgeschiedenis, met aandacht voor de architectuur, het interieur, de glasramen en het orgel. Ook de problemen rond het voortbestaan en de toekomst van de kerk worden onder de aandacht gebracht. Geïllustreerd.

3873. JONCKHEERE E., *Gentse variététheaters van 1880 tot 1914*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 25, (2008), nr. 101, p. 2-29. De bijdrage vormt de neerslag van een scriptie op basis van archiefonderzoek rond het thema van het variététheater in Gent in de late 19de en het begin van de 20ste eeuw. Verscheidene aspecten zoals de beschikbare bronnen, het ontstaan, de lokalisering, de theatergebouwen, de exploitatie, de organisatie, het financiële kader en de programma komen aan bod. De situering van de Gentse theaters wordt ook geduid op een stadsplattegrond. Geïllustreerd.

3874. LALEMAN M.C., *Gent. Middeleeuwse baksteenarchitectuur*, (*Erfgoedmemo*, nr. 27), Gent, 2007, 4 blz. Samenvatting van enkele aspecten van actuele kennis over laatmiddeleeuwse baksteenarchitectuur in Gent. Geïllustreerd.

3875. LALEMAN M.C., *Middeleeuwen. Wonen in Gent*, in BAILLIEUL B. (dir.), *Stadsmussen onder dak. Wonen in Gent van de middeleeuwen tot 1914*, (*Stad Gent, Dienst Monumentenzorg*), Gent, 2007, p. 5-15. Het thema 'wonen' voor de Vlaamse Open Monumentendag die op 9 september 2007 plaats vond, vormde de aanleiding voor een chronologisch opgebouwd overzicht over de kennis rond dit onderwerp in Gent. In dit eerste hoofdstuk wordt beknopt voorgesteld welke aspecten thans (al) bekend zijn voor de periode van de 10de tot de 16de eeuw, en dit geschiedt aan de hand van een aantal uitgelezen voorbeelden. Geïllustreerd.

3876. LALEMAN M.C., E. RAEYMAEKERS, P. STEURBAUT & G. VERMEIREN, *Mahatma Gandhistraat 30, Hoosmolen*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006*, (*Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent*, reeks 2 nr. 1), Gent, 2007, p. 83-87. Bijdrage tot de bouwgeschiedenis van dit molencomplex. Geïllustreerd.

3877. MEGANCK L. & N. POULAIN (red.), *Henry Van de Velde. Verspreide geschriften*, (*Interbellum v.z.w.*), Gent, 2007, 208 blz. Henry Van de Velde

(1863-1957) geldt als een toonaangevende vernieuwer van kunst en architectuur, zowel in België als in Duitsland. Van de Velde was tevens de ontwerper van de Boekentoren voor de Gentse Universiteit (Rozier). Hij publiceerde ook heel wat beschouwingen. Voor de vijftigste verjaardag van zijn overlijden brachten de auteurs in dit volume een reeks teksten samen die voorheen in verscheidene tijdschriften werden gepubliceerd en die een beeld geven van Van de Velde's inzichten over architectuur en vormgeving in de periode 1923-1949. Geïllustreerd.

3878. MOENS J., *Gent. Graanstapelhuis De Spijker, (Erfgoedmemo, nr. 28)*, Gent, 2007, 4 blz. Samenvatting van de bouwhistorische kennis over dit 13de-eeuwse stapelhuis aan de Hooiaard. Geïllustreerd.

3879. POULAIN N., *Nederlandse invloeden op de architectuur van villa De Bondt*, in *Interbellum*, 28, (2008), nr. 4, p. 9-19. Kort overzicht van de carrière en de voornaamste creaties van Jan-Albert De Bondt, een Gentse 20ste-eeuwse architect waarvan de woning in het kader van de Open Monumentendag 2008, met als thema de 20ste eeuw nogmaals in de kijker kwam te staan. Geïllustreerd.

3880. RUYS C., *Thema. Modemuseum Provincie Antwerpen*, in *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 45, (2007-2008), nr. 6, themakatern 40 blz. Sinds 2002 is het Antwerpse Modemuseum één van de uithangborden van de provincie Antwerpen. Eén van de in deze bijdrage behandelde themata handelt over het gebouw. Het Modemuseum of MOMU kreeg onderdak in de Modenatie aan de Nationalestraat, een 19de-eeuws classicistisch gebouw dat in 1999 ingrijpend werd gerenoveerd en tot museum verbouwd onder leiding van de Gentse architecte Marie-Josée Van Hee. Een ander gedeelte van de bijdrage belicht de historische museumcollectie. Daartoe behoren onder meer archieven en stukken van de Gentse katoendrukkerij Voortman (1790-1890). Geïllustreerd.

3881. STERCKX M., *Agorafobie of hagorafilie? Publiek beeldhouwwerk van vrouwelijke makelij in Parijs, Londen en Brussel, 1750-1950*, in *Stadsgeschiedenis*, 3, (2008), nr. 1, p. 1-22. Deze bijdrage brengt een introductie op de aanwezigheid en zichtbaarheid van door vrouwen gecreeërd beeldhouwwerk in de publieke en semipublieke stedelijke ruimte. Vanuit dit thema worden de twee Europese grootsteden vergeleken met Brussel. Analyse, bevindingen en conclusies overschrijden echter de vermelde steden. Geïllustreerd.

3882. STEURBAUT P. & G. VERMEIREN, *Sint-Kruis-Winkel, Heilig-Kruiskerk*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1)*, Gent, 2007, p. 181-189. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3883. STOOPS G., *Gent. De Bijloke: abdijkerk I, (Erfgoedmemo)*, nr. 29), Gent, 2007, 4 blz. Samenvatting van de kennis over het archeologisch onderzoek naar de eerste, 13de-eeuwse monialenkerk in de abdij van de Bijloke. Geïllustreerd.

3884. VANDAMME G., *De Karmelieten en het Caermersklooster. Een bouw-historische benadering*, in *Gandavum*, 12, (2007), nr. 4, p. 5-28. Beknopte bouwgeschiedenis van het voormalige klooster van de ongeschoeide karmelieten de Lange Steenstraat.

3885. VAN EENOOGE D., *Middeleeuwse Brugse huizen en hofsteden langs de Spiegelrei*, in *Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 26, (2007), nr. 5, p. 22-44. Neerslag van een bouwblokonderzoek volgens de interdisciplinaire methode van huizenonderzoek. Archiefgegevens uit het begin van de 14de eeuw worden gekoppeld aan materiële relictten die bouwarcheologisch worden geregistreerd. De oudste vastgestelde erven worden in de eerste helft van de 13de eeuw gesitueerd. De geschetste ontwikkeling vertoont interessante parallellismen met Gentse bouwblokevoluties. Geïllustreerd.

3886. VELDEMAN P., *Voorbijganger gedenk... Op zoek naar Gentse oorlogsmonumenten*, in *@rchieflink*, 7, (2007), nr. 4, p. 7. Voorstelling van een rondleiding langs Gentse oorlogsmonumenten georganiseerd bij de gelegenheid van de publicatie over de oorlogsbronnen in De Zwarte Doos. De rondleiding kaderde in een project van inventarisatie van alle oorlogsgedenktekens op Gentse bodem.

3887. VERDONCK A. & M. DUBOIS, *De woning Peeters in Deurne (1932-34) van Gaston Eysselinck: een Vlaamse 'machine à habiter'*, in *Monumenten, Landschappen & Archeologie* 26, (2007), nr. 5, p. 4-28. Over een eengezinswoning, gelegen in een residentiële wijk in het Antwerpse. Met eveneens aandacht over zijn studiereizen naar Nederland en de eerste werken van Eysselinck in Gent, aan de De Pintelaan en de Afsneelaan. Geïllustreerd.

11. Kunst, cultuur

3888. BEKKERS L., *Edgar Barbaix, een fotograaf*, in *Zuurvrij. Berichten uit het AMVC-Letterenhuis*, 14, (2008), nr. 1, p. 20-27. De Gentse fotograaf E. Barbaix werkte aan een soort inventaris van Vlaamse literaire koppen. Dit gebeurde op een moment dat in de jaren 1920 de avant-garde zich opvallend manifesteerde in de literatuur. De auteur komt echter tot de conclusie dat van de nieuwe strekkingen in de fotografie van Barbaix niet veel merkbaar is. Geïllustreerd.

3889. BORCHERT T.H., *De dageraad van de Bourgondische eeuw: André Beauneveu, kunstenaar aan het Franse en Vlaamse hof*, in *Museumbulletin*, 27, (2008), nr. 3, p. 16-19. Via de ontleding van een stenen Mariabeeld uit een private verzameling, dat in het Brugse Groeningemuseum werd tentoongesteld, worden aspecten van het culturele leven aan het hof van Lodewijk van Male (1346-1384) beknopt geschetst. Geïllustreerd.

3890. BRAEKMAN W.L., *Rhetorische sprokkelingen*, in *Jaarboek Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Rhetorica "De Fontaine" te Gent, 2006-2007*, LVI-LVII, p. 107-134. Bundeling van zes korte hoofdstukjes, dispaaraat van inhoud, maar met het rederijkersbedrijf tot en met de 16de eeuw als gemeenschappelijke noemer. De eerste drie bespreken lexicologische problemen, een eigenaardige uitdrukking en enkele zeldzame woorden. De andere maken nieuwe refreinen bekend, besteden aandacht aan een klaaglied van een huurling die door een wapenbestand zonder werk gevallen was en aan een lamentatie over de religieuze tweespalt.

3891. CARSON P., *Nota van professor John Gilissen over het terugvinden van het Lam Gods in Oostenrijk in 1945*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 359-362. Relas van John Gilissen, rechts- en kunsthistoricus, over het terugvinden van het Lam Gods in Bad Aussee in Oostenrijk, samen met hoofdconservator Leo Van Puyvelde.

3892. *Catalogus van de schilderijen in het bezit van het Museum voor Schone Kunsten*, Gent, 2007, 2 delen, 582 blz. Catalogus in alfabetische volgorde op auteursnaam van de werken die de museumcollectie uitmaken. Geïllustreerd.

3893. COPPENS C., C. KESTELOOT & J. ROEGIERS, *Jeanne Hebbelynck (1891-1959)*, Leuven, 2008, 64 blz. Catalogus bij een tentoonstelling, georganiseerd in de universiteitsbibliotheek van Leuven over de Gentse kunstenaar die op kleurrijke en frisse wijze vorm gaf aan de catechetische en spirituele idealen die de katholieke opvoeding tijdens het Interbellum en in de eerste jaren na de Tweede Wereldoorlog inspireerden. Geïllustreerd.

3894. DE DONCKER T., *De Gentse Sint-Lucasilde: kunstenaars in de periode 1574-1773. Een prosopografische benadering*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 213-264. De auteur probeert na te gaan wat de socio-economische positie van de Gentse kunstenaar was gedurende de periode 1574-1773. Naast Brussel en Antwerpen bleek Gent tijdens de 17de en 18de eeuw op gebied van kunstproductie slechts een provinciestad met een regionale uitstraling. Toch is de rol van de stad niet helemaal marginaal te noemen. De onderzoekspopulatie bestaat immers uit 988 individuen, die terug te vinden zijn op de bestuur- en ledenlijsten van de Gentse Sint-Lucasilde in een tijdsspanne van twee-

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

honderd jaar. Het artikel is opgebouwd uit een algemene schets van de Sint-Lucasgilde en zijn leden, met andere woorden de onderzoekspopulatie. Daarna wordt de sociaal-economische positie van de kunstenaar in kaart gebracht.

3895. DE GEEST J., *Aquarelkunst na 1800. De zin in een gekleurde waterdruppel*, in *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, 46, (2008), nr. 4, thema-katern 40 blz. Schilderen met waterverf op papier of op doek ontstond in het Oosten en kende vooral een grote bloei in China. Vanaf de 16de eeuw waren er ook aquarellisten in Europa. Na 1800 werd het werken met aquarel niet alleen een mode, er werd ook geëxperimenteerd met materie om zeer snel transparante beelden te realiseren. Met de oprichting van de *Société belge des aquarellisten* in 1856 nam Brussel het voortouw. Aan de hand van werk van verscheidene kunstenaars wordt een overzicht gebracht. Daarin komen ook werken voor die zich in het Gentse Museum voor Schone Kunsten bevinden. Geïllustreerd.

3896. DELSAERDT P. (red), *Magistraal. Meester van het Plantin Genootschap 1951-1974*, Antwerpen, 2007, 135 blz. Publicatie bij de gelijknamige tentoonstelling over de school voor drukkunst, die in Antwerpen in 1951 werd opgericht door J.M. Pelckmans. Hij wou terug aanknopen bij de traditie van de boekdrukkunst, zoals die in Antwerpen beoefend werd tijdens de gouden eeuw. Met een bijdrage over de Gentse kunstenaar Jozef Cantré. Geïllustreerd.

3897. DE SCHRIJVER A., *Das Gebetbuch Karls des Kühnen. Ein flämisches Meisterwerk für den Hof von Burgund*, Luzern-Regensburg, 2007. Becommentarieerde fac-similé-uitgave van het getijdenboek van hertog Karel de Stoute (1433-1477), dat in het J. Paul Getty Museum in Los Angeles (Verenigde Staten van Amerika) wordt bewaard. Dit boek omvat zevenenveertig miniaturen die getuigen van de prachtige vernieuwende boekverluchting die Vlaanderen in de 15de eeuw had bereikt.

3898. DE WULF B., *Philippe Vandenberg. Visite*, in *Museumkrant*, (*Museum voor Schone Kunsten*), Gent, 19, (2008), nr. 2, s.p., extra-editie. Aan de hand van een interview wordt schilder en tekenaar Philippe Vandenberg (°1952) bevraagd over zijn werk dat hij in dialoog liet treden met stukken uit de verzameling van het Museum voor Schone Kunsten, een project dat van februari tot april 2008 in het museum liep. Geïllustreerd.

3899. *Het edelsmeedwerk uit het patrimonium van de Koninklijke en Ridderlijke Hoofdgilde van Sint-Michiël te Gent*, Gent, 2007, 264 blz. Uitgave ter gelegenheid van een tentoonstelling rondom de zilvercollectie die deel uitmaakt van het kunstpatrimonium van de in 1613 opgerichte schermersgilde. Behalve hoofdstukken over de geschiedenis van de gilde en haar personalia worden er een tachtigtal stukken zilver in detail besproken. Geïllustreerd.

3900. MARTI S., *Gemalte Repräsentation Herzog Karl der Kühne und der Bücher*, in *Damals*, 40, (2008), nr. 5, p. 44-48. Als kunstmecenas zette hertog Karel de Stoute (1433-1477) het werk van zijn vader hertog Filips de Goede (1396-1467) die over een zeer rijke kunstbibliotheek beschikte, verder. Zelf gaf hij ook opdrachten aan Willem Vrelant, Loyset Liédet, Jean Hennecart, Philippe Maserolles, Lieven van Lathem en kalligraaf Nicolas Spierinc. Hun werk is bekend door een aantal prachtige handschriften en getijdenboeken die tot op heden bewaard bleven. Geïllustreerd.

3901. MUNRO J., *Chasing Happiness. Maurice Maeterlinck, The Blue Bird and England*, Cambridge, 2006, 85 blz. Prachtig geïllustreerde catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling van recent ontdekte plannen voor toneeldecors, gemaakt door Frederick Cayley Robinson en Sidney Sime voor de opvoering van Maeterlincks *L'oiseau bleu* in de Theatre Royal, Haymarket London. Met klemtoon op de inhoud van het stuk en op het belang ervan in de carrière van Maeterlinck. Geïllustreerd.

3902. POULAIN N., *Illustratrices uit het Interbellum: 2. Jeanne Hebbelynck, Godelieve Thuysbaert, Nelly Degouy*, in *Interbellum*, 28, (2008), nr. 2, p. 11-15. Drie korte biografieën van illustratriekunstenaressen die werkten tijdens het Interbellum. Alleen Jeanne Hebbelynck is een Gentse.

3903. RAMAKERS B., *Kunst en kunstenaarschap bij Lucas d'Heere*, in *Jaarboek Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica "De Fonteyne" te Gent*, (2006-2007), LVI-LVII, p. 43-73. Over de brede waaier van artistieke capaciteiten van Lucas d'Heere, een veelzijdigheid die hét kenmerk was van de renaissancekunstenaar, en hem de bijnaam van Vlaamse Vasari opleverde. Hij was artistiek, maar bovendien sociaal en intellectueel begaafd. De auteur beklemtoont vooral het werk *Den hof en Boomgaard der Poësie*, waarin figuren uit de hoogste sociale lagen figureerden als onderwerp of adressant van gedichten.

3904. STALPAERT C., *Een mirakel verrichten... een koud kunstje? De Heilige Livinus verbeeld in de schilderkunst*, in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, LXI, (2007), p. 149-173. De wereld van volksbedevaarten, boetedoeningen en andere devotie praktijken zoals de Livinusverering kaderen in een diepgeworteld geloof die de mens een houvast bood bij de fundamentele angst voor de vele onverklaarbare fenomenen die de mens in het verleden omringden. In deze bijdrage onderzoekt de auteur hoe de kunstproductie met betrekking tot de heilige Livinus in de loop der tijden inhaakte op het discours van volksdevotie en heiligenverering. Eerder dan de intrinsieke kunsthistorische waarde van de kunstwerken die Livinus als onderwerp hebben, staan het effect en de werking van een schilderij op een toeschouwer in een specifieke devotie context centraal. De tekst is een pleidooi om verder te kijken dan de traditionele kunsthistorische aandachtspunten, zoals schoonheid en stijl.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3905. STAUTEMAS G., *Francine Somers, een Gentse kunstenares. Beredeneerde catalogus van de kunstwerken in metaal geïllustreerd met teksten en tekeningen van de kunstenares*, Gent, 2007, 243 blz. Publicatie die de bedoeling heeft een huldeboek te zijn over Francine Somers, een veelzijdige kunstenares die zowel het tekenen, het schilderen, het graveren, het boetseren, het beeldhouwen, het ciseleren, het maken van medailles en het ontwerpen van juwelen onder de knie heeft. Naast een hulde aan de kunstenares is dit boek eveneens een catalogus van haar werk in metaal. Dit overzicht werd thematisch opgebouwd rond de medailles die vervaardigd werden in opdracht, degene die vervaardigd werden als eerbetoon en tenslotte de medailles ontstaan in vrije creatie. Het boek is het resultaat van een samenwerking tussen Numismatica Gandavensis en Gentse Verzamelaarclub De Draak. Geïllustreerd.

3906. STROOBANTS A., *Florimond Van Duyse (Gent 1843-1910) 'Hij leerde zijn volk zingen'* in *Dendermondse Museum-en Archiefberichten*, 21, (2008), 64, p. 7-9. Florimond Van Duyse, zoon van de Gentse stadsarchivaris Prudens Van Duyse, doctor in de rechten en krijgsauditeur voor Oost-Vlaanderen te Gent, besteedde zijn vrije tijd aan het componeren van blijspelen, zangspelen, koorwerken, cantates en liederen. Met een korte biografische nota.

3907. STYNEN L., *Virginie Loveling door Willem Geets*, in *Kunsttijdschrift Vlaanderen*, 57, (2008), nr. 3, p. 161-162. Commentaar bij het portret van Virginie Loveling door de kunstenaar Willem Geets: tijds kader, Met een korte biografie van de kunstenaar, personage. Geïllustreerd.

3908. THEYS H., *Guillaume Bijl in het S.M.A.K. Een dansante toreador en zijn Apollinische voorhang*, in *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 24, (2008), nr. 2, p. 26-29. De bijdrage licht kort de overzichtstentoonstelling toe, die het Stedelijke Museum voor Aktuele Kunst of SMAK van 5 april tot 31 augustus 2008 wijdde aan de Belgische kunstenaar Guillaume Bijl, vooral bekend om zijn installaties. Geïllustreerd.

3909. VAN BESIEN F., *'La Société de Rhétorique'. De Fontaine op het eind van de Franse tijd (1807-1815)*, in *Jaarboek Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Retorica "De Fontaine" te Gent*, (2006-2007), LVI-LVII, p. 135-175. Reconstructie van de activiteiten van De Fontaine tussen 1807 en 1815, gebaseerd op de vele bewaarde bronnen uit deze periode: verslagen van vergaderingen, rapporten van wedstrijdjury's, ingezonden stukken, reglementen, toespraken, briefwisseling, rekeningen enz. In bijlage een overzicht van het theaterrepertoire.

3910. VANDAMME G., *Lucas d'Heere en/in Engeland. Een speurtocht naar een netwerk*, in *Gandavum*, 13, (2008), nr. 1, p. 31-43. Over de migratie van Lucas d'Heere naar London in 1568, kort voor hij officieel verbannen werd verklaard, en zijn verblijf in de Nederlandse vluchtelingengemeente. De

auteur bespreekt de contacten die hij had met tal van Engelse notabelen en intellectuelen.

3911. VANDENBERGHE S., *De propagandafilm van de krant Vooruit: kritische beeldanalyse van een filmhistorisch curiosum van Paul-Gustave Van Hecke*, in *Brood en Rozen*, (2008), nr. 2, p. 4-21. De auteur onderzoekt op welke manier de artistieke carrière van Paul-Gustave Van Hecke en zijn positie als voorvechter van de avant-gardekunst, een stempel hebben gedrukt op de regie van de propagandafilm van de krant Vooruit. Zijn belangrijkste inspiratiebronnen worden hierbij in kaart gebracht, zijn voorliefde voor de contemporaine kunst, zijn kennis van de avant-garde film en zijn interesse voor de vernieuwende montage technieken van de Russische formalisten.

3912. VANDENBERGHE S., *Jean Del Cour. Meester van de barokke beeldhouwkunst*, in *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 45, (2007-2008), nr. 6, p. 26-30. Bijdrage naar aanleiding van een tentoonstelling in de Saint-Barthélémy te Liège (Luik). Jean del Cour (+ 1707) is één van de meest bestudeerde Luikse beeldhouwers. Tot de barokke meesterwerken in Vlaanderen behoort onder meer het praalgraf van bisschop Eugène Albert d'Allamont in de Gentse Sint-Baafskathedraal, gerealiseerd tussen 1667 en 1670. Geïllustreerd.

3913. VAN ELSLANDE R., *Het Land van Waas in relatie tot de laatgotische Gentse kunst*, in *Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas*, (2007), nr. 110, p. 53-130. Met deze bijdrage levert de auteur een hele reeks nieuwe gegevens over kunstenaars, kunstproductie en mecenaat, evenals over linken tussen het Gentse milieu en bestellingen in het Waasland. Zo wordt er dieper ingegaan op een aantal aspecten uit het kunstpatrimonium van de abdij van Baudelo. Tot de vele kunstenaars die aan bod komen behoren onder meer de families van Eyck, van der Goes, de Bont, David, Bouts, van Beerevelt en Horenbault. Een register met overzicht van de vermelde kunstenaars op naam gaat de noten vooraf. Enkele ondersteunende archiefbronnen worden in extenso meegegeven. Geïllustreerd.

3914. VAN HAUTE P. & R. HOOZEE, *Vlaamse Gemeenschap geeft topstuk van Ensor in bruikleen*, in *Museum voor Schone Kunsten*, 18, (2007), nr. 4, s.p. Bij de heropening van het Museum voor Schone Kunsten op 26 mei 2007 werd de collectie verrijkt met de bruikleen van *Pierrot een skelet in gele toga*, een topwerk van 1893 uit het oeuvre van James Ensor. Geïllustreerd.

3915. VANHECKE J., *Het fotoarchief van Marcel de Backer*, in *Zuurvrij. Berichten uit het AMVC-Letterenhuis*, 14, (2008), nr. 1, p. 34-41. Opnames van de humanistisch geïnspireerde Marcel De Backer, die in de jaren 1950 huisfotograaf was van Toneelstudio '50 en Arca, en veel foto's maakte voor Fotoclub Vooruit. Hij was echter vooral bekend voor de vele schrijversportretten gemaakt tijdens de maandelijkse lezingen in de Gentse stadsbibliotheek. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3916. VAN PARYS J., *Emile Claus: portret van Cyriel Buysse*, in *Kunsttijdschrift Vlaanderen*, 57, (2008), nr. 3, p. 163-164. Bespreking van het onafgewerkte geschilderd portret van Cyriel Buysse, een werk dat vermoedelijk na de Eerste Wereldoorlog werd geschilderd door Emile Claus. Geïllustreerd.

3917. VAN PARYS J., *Het leven, niets dan het leven. Cyriel Buysse & zijn tijd*, Antwerpen, 2007, 956 blz. Biografie die de cruciale betekenis wil documenteren van Cyriel Buysse die lange tijd in Vlaanderen werd verketterd als een vuilschrijver omdat hij als enige schrijver rond 1900 de dingen bij naam noemde, de feodale verhoudingen op het verpauperde platteland blootlegde en het leven van boeren en buitenmensen beschreef zoals het was. Bovendien zette hij de landadel en de geldaristocratie te kijk in hun parasietenbestaan. Zijn werk botste dan ook met zowat alle taboes in vooroorlogs Vlaanderen, maar was cruciaal voor de herleving van de Vlaamse literatuur na 1890, voor de geestelijke ontvoogding van Vlaanderen en voor het herstel van het evenwicht in de literaire contacten met Nederland. Geïllustreerd.

3918. VAN POUCKE, T., *Observatie en verbeelding. British Vision in het Museum voor Schone Kunsten in Gent*, in *Openbaar Kunstbezit Vlaanderen*, Antwerpen, 2007, jg. 45 nr. 5, p. 24-28. Relas over de tentoonstelling die van 6 oktober 2007 tot 13 januari 2008 in het Museum voor Schone Kunsten werd opgebouwd. Geïllustreerd.

3919. VAN WAADENOIJEN J., *De 'geheimtaal' van Jheronimus Bosh. Een interpretatie van zijn werk*, (Uitgeverij Verloren), Hilversum, 280 blz. Aan de hand van de werken die met zekerheid aan Jheronimus Bosh kunnen worden toegeschreven, bestudeerde de auteur de voorstellingen en probeerde ze te ontleden vanuit de eigentijdse politieke, literaire en moraalfilosofische context. Geïllustreerd.

3920. VERROKEN E., *Tournai, Audenarde et Gand: un axe artistique scaldien (XVe siècle)*, in *Campin in Context. Peinture et société dans la vallée de l'Escaut à l'époque de Robert Campin 1375-1445. Actes du Colloque International organisé par l'Université de Valenciennes et du Hainaut-Cambrésis, l'Institut Royal du Patrimoine Artistique et l'Association des Guides de Tournai*, 2007, p. 223-238.

12. Materiële cultuur

3921. BAECK M., *Schoonheid uit klei en cement. Vloer- en wandtegels in de provincie Antwerpen*, (Provincie Antwerpen & Openbaar Kunstbezit Vlaanderen), Antwerpen, 2008, 128 blz. In de reeks Erfgoedgidsen van de provincie Antwerpen verscheen een overzicht over de productie van wand- en

vloertegels vanaf de middeleeuwen – waarvoor opgravingen gegevens aanreikten -, over de voor Antwerpen bekende majolicaproductie tot de industriële tegels uit de 19de en de 20ste eeuw. Kenmerkend voor deze laatste periode was het bedrijf dat Georges Gilliot in 1897 te Hemiksem oprichtte en de verzameling die er in het plaatselijke Roelantmuseum wordt bewaard. Dit overzicht heeft ook buiten de provincie Antwerpen betekenis als referentiewerk. Geïllustreerd.

3922. BAILLIEUL B., *Het pottenbakkersatelier Maes-Gent, (Interbellum-cahier, nr. 15)* Gent, (2006), 40 blz.. Tot op heden werd weinig onderzoek verricht naar de Gentse keramische productie tussen 1850 en 1940. Dankzij dossiers in de stedelijke en provinciale archieven en genealogische opzoekingen kon de geschiedenis van het atelier en van de familie Maes enigszins gereconstrueerd worden. Geïllustreerd.

3923. BRU M.A., G. STOOPS & G. VERMEIREN, *Gent. Antropomorfe graven in Gent, (Erfgoedmemo, nr. 30)*, Gent, 2007, 4 blz. Samenvattend overzicht van de actuele kennis over dit graftype dat in Gent in de 10de en 11de eeuw goed vertegenwoordigd was in de beide abdij sites. Geïllustreerd.

3924. COMPERNOLLE L. & E. VAN REGENMORTEL, *Een pionier van het moderne meubel*, Gent, 2007, 64 blz. Initiatiefnemers voor deze publicatie zijn het Designmuseum Gent en de vzw Designcentrum Vlaanderen, die de zorg voor designarchieven op zich neemt. De archiefstukken, bewaard in het Designmuseum Gent, vormen het uitgangspunt voor deze publicatie die de bedrijvigheid van een Vlaamse meubelfabriek van Deinze uit de jaren 1950, tot 1970 brengt. Het verhaal werd opgebouwd aan de hand van getuigenissen van medewerkers, referenties uit bekend archiefmateriaal en advies van specialisten. Aan de hand van de folders, catalogi en foto's krijgt men zo een beeld van de wooncultuur in die jaren. Geïllustreerd.

3925. DE CLERCQ W., e.a., *Living in times of war: waste of c. 1600 from two garderobe chutes in the castle of Middelburg-in-Flanders (Belgium)*, in *Post-Medieval Archaeology*, 41, (2007), nr. 1, p. 1-63. De kern van deze bijdrage waaraan ook D. CALUWE, B COOREMANS, F. DE BUYSER, K. DE GROOTE, K. DEFORCE, A. ERVYNCK, A. LENTACKER, S. MORTIER, P. PYPE, S. VANDENBERGHE, W. VAN NEER en H. WOUTERS hun medewerking verleenden, bestaat uit de vulling van twee stortkokers die op de kasteelsite van Middelburg (Oost-Vlaanderen) werden opgegraven en per materiaalsoort werden uitgewerkt. Het samenbrengen van deze gegevens maakt het mogelijk meer te weten te komen over het leven en de omgeving van een locatie in oorlogstijd, en dit overstijgt het lokale belang van dit onderzoek. Het kasteel en het bijbehorende stadje ontstonden midden 15de eeuw op initiatief van Pieter Bladelin, trossier en raadgever van de hertogen van Bourgondië Filips de Goede en Karel de Stoute. Na zijn overlijden

werd het kasteel overgenomen door de familie d'Oignies. Na 1578 ging de residentiële functie echter verloren en kwam de site in de frontlinie terecht van de tachtigjarige oorlog. Geschreven bronnen geven heel wat inlichtingen over de militaire occupatie waarvan ook nog het archeologische vondstengoed getuigde. Beide kokervullingen kunnen in de tweede helft van de 16de of het begin van de 17de eeuw gedateerd worden. Een aantal archeologica zoals bijvoorbeeld de fragmenten van vensterglas en kacheltegels zijn ouder en hebben te maken met de ontmanteling en degradatie van het 15de-eeuwse kasteel. Geïllustreerd.

3926. DE GROOTE K., *L'évolution de la céramique dans la vallée de l'Escaut (Flandre) du IXe au XIIIe siècle. Interprétations culturelles, sociales et économiques*, in HINCKER V. & HUSI P. (red.), *La céramique du Haut Moyen Age dans le Nord-Ouest de l'Europe Ve-Xe siècles, (Actes du colloque de Caen 2004)*, Caen, 2006, p. 249-264. De bijdrage geeft een reeks resultaten weer die mogelijk waren ingevolge een doctorale verhandeling over de keramiek uit archeologische sites in de regio van Oudenaarde en bij uitbreiding zuidelijk Oost-Vlaanderen voor de periode van de 11de tot de 16de eeuw. In dit artikel dat tot stand kwam in het kader van een colloquium aan de Universiteit van Caen in 2004, ligt de klemtoon op de algemene bevindingen voor de periode van de 9de tot de 12de eeuw, gebaseerd op het archeologisch onderzoek van de sites Petegem en Ename. De auteur behandelt zowel de lokale en/of regionale waar als de importkeramiek, en onderstreept het belang van lokale en/of regionale imitatie van importproducten. Wat de import betreft, worden verschillende mogelijkheden nader onderzocht, waaronder de handelsstad Gent die misschien in handel en verspreiding een economische rol vervulde, en de invloed van domaniale structuren. De bijdrage focust ook op het gebruik van keramische voorwerpen, zowel voor opslag als voor huishoudelijk gebruik. In een volgend hoofdstuk ontleedt de auteur de technische ontwikkelingen, vooral de belangrijke vernieuwingen die zich tussen de late 11de en het begin van de 13de eeuw in de keramiekproductie voordeden. Een van de belangrijkste transformaties was de evolutie van huisnijverheid naar gecommercialiseerde en georganiseerde markteconomische bedrijvigheid in de nabijheid van steden. Met verwijzingen naar Gent. Geïllustreerd.

3927. DESMET G., *Drinkschaaltje of schotelletje. Het verhaal van een vergeten gebruik*, in *De Gonde*, 35, (2007), nr. 3, p. 12-14. Met verwijzing naar Gentse bodemvondsten. Geïllustreerd.

3928. *Inventaire archeologique – fiche n° 162*, in Ghendtsche Tydinghen, 36, (2007), nr. 6, p. 344. Vertaalde heruitgave van een kroniekttekst over een stempeltegels met ruitervoorstelling zoals die in 1899 verscheen als steekkaart in de *Inventaire archéologique*. Geïllustreerd.

3929. *Inventaire archéologique-fiche n° 163*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 9. Vertaalde heruigave van een bijdrage van E. LACQUET uit 1899 over een tegel uit een middeleeuwse tegelvloer die in het Kinderen Alijnshospitaal, nu Huis van Alijn, werd ontdekt. Geïllustreerd.

3930. *Inventaire archéologique-fiche n° 164*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 91-92. Vertaalde uitgave van een in 1899 verschenen kroniektekst van E. LACQUET over gehistorieerde, laatmiddeleeuwse vloertegels. Geïllustreerd.

3931. *Inventaire archeologique – fiche n° 168*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 148-149. Heruitgave van een fiche, opgesteld door A. HEINS over trofeeën afkomstig van de Hoofdwacht aan de Kouter (18de eeuw) in het Museum van de Sint-Baafsabdij. Geïllustreerd.

3932. JASPERS N.L., *Met de Franse slag. Franse compendiariofaïence uit Nederlandse bodem (ca. 1600-1660)*, in *Vormen uit vuur. Mededelingenblad Nederlandse vereniging van vrienden van ceramiek en glas*, (2007), nr. 4, p. 2-16. Bijdrage van grensoverschrijdende betekenis over faïence-import uit Nevers en Rouen, hier ontleed aan de hand van vondsten uit archeologische contexten. Geïllustreerd.

3933. PAUWELS T., *Mathildis is gegoten*, in *Clocke Roeland*, 12, (2008), nr. 2, p. 9. Relas door de Gentse Beiaardkring van het gieten op 28 mei 2008 van, de nieuwe klok Mathildis, in de ateliers van de klokkengieterij Koninklijke Eijsbouts in Asten (Nederland).

3934. ROBIN J. M., *Entraves, fers & menottes à travers les siècles (jusqu'au milieu du 19ème siècle.)*, Mariembourg, 2007, Volume I, 212 blz. Geïllustreerd.

3935. SPITZERS, T.A., *Market strategies in a late medieval craft: bone head production in Constance and elsewhere*, in *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie in Hanseraum V. Das Handwerk*, (2006), p. 359-379. De auteur gaat dieper in op de vervaardiging van paternosterkralen uit botafval, handwerk dat zeer populair was tussen de tweede helft van de 13de en de 17de eeuw. De kennis van productieproces en handel is vooral bekend door archeologische bodemvondsten in het vroegere Heilig-Roomse Rijk en gebieden die daarmee warme contacten onderhielden. Zo wordt ook de ruimere context geschetst van een gelijkaardige productievondst die in 1992 door archeologie in het klooster van de geschoeide karmelieten aan de Vrouwebroersstraat ontdekt werd. Geïllustreerd.

3936. TAYMANS H., *De medailles uit het patrimonium van de Koninklijke en Ridderlijke Hoofdgilde van St-Michiel te Gent*, Gent, 2006, 181 blz. Catalogus van de 238 medailles van de gilde. De verzameling werd opgesplitst in medail-

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

les die belangrijk zijn voor de geschiedenis van de gilde en van de stad, de prijsmedailles en de kunstmedailles met betrekking tot de scherm sport. Het gaat om een chronologische klassering op jaartal. Geïllustreerd.

3937. TAYMANS H., *De medailles uit het patrimonium van de Koninklijke en Ridderlijke Hoofdgilde van St-Michiel te Gent (Deel II)*, Gent, 2007, 70 blz. Het verschijnen van een inventaris van de medailles uit het patrimonium van de gilde, bracht verscheidene leden ertoe om een schenking te doen van de eigen stukken en om zo een betere bewaring te garanderen. In deze aanvullende inventaris gaat het dan ook om hedendaagse stukken die dateren van de Tweede Wereldoorlog, aangevuld met de nieuwe uitgaven van de confrerie zelf. Geïllustreerd.

3938. TAYMANS H., *De tweede Duitse Luchtvloot op bezoek in het Gentse stadhuis*, in *@rchieflink*, 8, (2008), nr. 1, p. 7. Beschrijving van een Gentse stadsmedaille geslagen als aandenken aan het bezoek van de Duitse luchtmacht aan Gent dat zich toen in de frontlijn bevond van een luchtaanval op Engeland.

3939. TEN BOKUM A., L. & A. VAN HYFTE, *Het edelsmeedwerk uit het patrimonium van de Koninklijke en Ridderlijke Hoofdgilde van Sint-Michiel te Gent*, Gent, 2007, 263 blz. Tentoonstellingscatalogus uit twee delen. In het eerste deel wordt een toelichting gegeven over de materie zilver, de evolutie van de zilversmeedkunst in West-Europa, de zilvermerken, de geschiedenis van de Sint-Michielsgilde en de verschillende functies binnen de gilde. De eigenlijke catalogus onderstreept drie categorieën: kunstvoorwerpen en gelegenhedenzilver, prijsbekers en gebruiksvoorwerpen. Ten slotte werden een aantal biografieën van edelsmeden opgenomen. Geïllustreerd.

3940. TYS D. & P. DECKERS, *Waarom een kip nooit zomaar een kip is: ecologische geschiedenis en archeologie: een inleiding*, in *Jaarboek voor Ecologische Geschiedenis*, (2007), nr. 4.

3941. VAN DER MEIJDEN K.J. *De Queeste*, in *Gent Festival van Vlaanderen*, Gent, 2007, nr. 50, p. 41-43. In een beknopte zoektocht naar muzikaal erfgoed in de provincie Oost-Vlaanderen verwijst de auteur naar een leisteen met notenschrift die in een afvalput op het Sint-Baafsplein werd opgegraven.

3942. VAN ISEGHEM K., *Sint-Baafsplein: het vondstenmateriaal uit een afvalput*, in *Archeologisch onderzoek in Gent 1999-2006, (Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2 nr. 1)*, Gent, 2007, p. 121-152. Met gegevens over huisraad uit de late middeleeuwen en de postmiddeleeuwse periodes tot de 18de eeuw.

13. Heemkunde, volkskunde, genealogie

3943. BRACKE L., *100 jaar geleden. Wat gebeurde in Drongen in 1908*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 7-24. Overzicht van de gebeurtenissen van 1908, gebaseerd op artikels verschenen in de *Gazette van Gent*.

3944. BRACKE L., *De staat van goed van Pieternelleken Haenebalcke*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 131-146. Uitgave van de staat van goed van Pieternelleken Haenebalcke, op 27-jarige leeftijd overleden in 1697 in de turbulente jaren die het einde van het Ancien Regime kenmerkten.

3945. CALLEBAUT N., *Het oprichten van een Antisocialistische Bond in de Sint-Eligius parochie*, in *Land van Rode*, 35, (2007), nr. 139, p. 64-66. Over de Bond opgericht door pastoor van Pottelsberghe de la Potterie in 1893 in de arbeidersparochie Sint-Eligius.

3946. CASSIMAN P., *Baarle varia*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 83-88. Verzameling historische weetjes over de parochie Baarle.

3947. CASSIMAN P., *Dopen 1901-1950*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 216-222.

3948. CASSIMAN P., *De familie Verbiest te Baarle*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 175-186. Genealogie van de familie Verbiest, waarvan de laatste telgen smeden en wagenmakers waren.

3949. CASSIMAN P., *De staten van goed van Baarle*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 147-158. In dit artikel wordt per familie de vindplaats van de staat toegelicht alsook – in zoverre mogelijk – de gegevens uit een landboek van Baarle en de kadastrale gegevens uit het Belgische kadaster. Zo kan de ligging van het onroerende goed kan worden bepaald. De opsomming van de bezittingen werd niet opgenomen.

3950. CLAUWAERT J., *December 1944*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 4, p. 252-253. Korte persoonlijke getuigenis van december 1944.

3951. COLLUMBIEN H., *Gentse memoriedagen: 10-11-12 september*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 368-378.

3952. COLLUMBIEN H., *Gentse memoriedagen: 13-14-15 september*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 51-64.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3953. COLLUMBIEN H., *Gentse Memoriedagen: 16-17-18-19 september*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 110-119.
3954. COLLUMBIEN H., *Gentse memoriedagen: 20-21-22-23-24 september*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 182-193.
3955. COLLUMBIEN H., *Gentse memoriedagen: 25-26-27 september*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 4, p. 233-245.
3956. COLLUMBIEN H., *Godsdienstvrijheid...vroeger*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 21-26. Een aantal voorbeelden van godsdienstige onverdraagzaamheid van 1568 tot 1572.
3957. DE BACKER L., *Bibliografie voor genealogen. Werkterrein: Oost-Vlaanderen*, in *Vlaamse stam*, 43, (2007), nr. 6, p. 602-620.
3958. DE BLEECKER M., *Hoor! De muzikanten!*, Gentbrugge, 2008, 289 blz. Overzicht van de muziekmaatschappijen die in de 18de-20ste eeuw in Oost-Vlaanderen actief waren: fanfares, harmonieën, *brass bands*, orkesten, zangverenigingen. Ter afsluiting vindt men een index op naam voor alle dirigenten en een overzicht van de provinciale tornooien over de periode van 1946 tot 2007. Met verwijzingen naar Gent en deelgemeenten. Geïllustreerd.
3959. DE SCHRYVER X., *Is een achterwaersterighe of een achtergaras, een onbekend beroep?* in *Gentse Cadenas*, 27, (2008), nr. 1, p. 8-13. Lijst van personen die wettelijk aangesteld werden tot het beoefenen van de geneeskunde, onder andere als vroedvrouwen, in de provincie. Deze lijst verscheen in de *Mémorial Administratif* op 15 oktober 1818.
3960. DE SCHRYVER X., *Overleden militairen in Franse Dienst 1813-1814*, in *Gentse Cadenas*, XXVII, (2008), nr. 2, p. 13-16. Publicatie van een lijst met namen van militairen in dienst van de Franse overheid, die in het hospitaal van Erfort (Duitsland) verbleven.
3961. DE SCHRYVER X., *De tour de France kwam even langs*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 197-199. Over de tweede etappe van de Tour de France in Gent op maandag 2 juli 2007.
3962. DEVRIESE L., *Herbergen in het Patershol (1709-1909)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 4, p. 246-251. De lijst van de herbergen werd opge maakt aan de hand van bronnen in het Stadsarchief.
3963. . DEVRIESE L., *De naam Persellepoort (Kortrijksepoort) ontraadseld*, in *G.O.V.-Heraut*, 43, (2008), nr. 1, p. 13.

3964. DE WEERDT D., *Mijn waarheid. Herinneringen aan een Gentse jeugd*, (AMSAB), Gent, 2008, 199 blz. Historica Denise De Weerd, afkomstig uit de Bloemekenswijk, blikt terug op Gent in haar jeugdtijd, in de periode 1930-1958. Geïllustreerd.

3965. *Een eeuw vol jeugd – 100 jaar Koninklijk Lyceum Gent*, Gent, 2008, 119 blz. Ter gelegenheid van het honderdjarige bestaan wordt een overzicht geboden van de geschiedenis van deze school, vanaf de eerste vestiging aan de Poeljemarkt tot het latere adres aan de Kortrijksesteenweg. Geïllustreerd.

3966. ERVYNCK G., *De Heren en Vrouwen van Rode bij het begin van de 14de eeuw. Een probleemstelling*, in *Land van Rode*, 35, (2007), nr. 139, p. 76-91. De auteur baseert zich op gepubliceerde bijdragen om een context te schetsen en een synthese te brengen over het ontstaan en de geschiedenis van het Land van Rode en om een antwoord te vinden op de vraag wat er gebeurde met het Land van Rode in het begin van de 14de eeuw.

3967. KLUYSKENS P., *Gent en de Engelsen (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 334-343. Postume uitgave over Engelse relaties in het Gent van de 19de eeuw.

3968. KLUYSKENS P., *Gent en de Engelsen (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 2-8.

3969. KLUYSKENS P., *Gent en de Engelsen (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 2, p. 93-96.

3970. KLUYSKENS P., *Gent en de Engelsen (vervolg)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 168-171.

3971. KLUYSKENS P., *Gent en de Engelsen*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 4, p. 210-214.

3972. LEVIS E., *Reinoart de Vos, (Gentsche Sosseteit)*, Gent, 2007, 117 blz.

3973. LYBAERT K., *De lochte Genteneirs*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 382-386. Naar sprokkels die in 1925 door Lodewijk De Vriese werden verzameld.

3974. MAES A., *Meer dan een naam: een straat voor Edmond Helderweirdt (Broeder Adon)* in *Oostakker*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 3, p. 10-16. Korte biografie van broeder Adon, Edmond Helderweirdt, Algemene Overste (1931-1937) van de broeders van O.L. Vrouw van Lourdes, de Oostakkerse kloostergemeenschap die het Glorieux Instituut bestuurde.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

3975. MAES D., *De Broel, een Drongense enclave in Sint-Martens-Latem*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 211-215. Bij de opheffing van Baarle als zelfstandige gemeente op 22 januari 1805 werd het territorium verdeeld over Drongen en Sint-Martens-Latem. Na een geschil werd een meers, De Broel genoemd, verdeeld over de twee gemeentes.

3976. MAES D., *Sprokkelingen*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 201-210.

3977. MAES D., *De veldwachter. Een verdwenen ambt*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 187-195. Taken van een veldwachter en overzicht van de Drongense veldwachters van 1801 tot 1882.

3978. MAES D., *Wat gebeurde in Drongen in 2007*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 241-280.

3979. MATTENS D., *Bezitters van Ketsbage tot en met 1738*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 3, p. 6-10. Het is meestal niet gemakkelijk om in de periode voorafgaandelijk aan de kadastrale registratie te achterhalen wie de bezitter of de medebezitter was van een stuk land of een leen. Daar een datering op plakken is eveneens moeilijk. De auteur heeft voor Ketsbage geprobeerd een overzicht te bieden van de bezitters, gebaseerd op het archief van de Sint-Baafsabdij in het Rijksarchief Gent.

3980. MATTENS D., *800 roeden land in Roosbroek*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 1, p. 10-12. Over een reeks van negen denombrementen (1478-1655) met betrekking tot een zelfde leen.

3981. MUSSCHOOT D., *Sint-Pietersinstituut Gent 1908-2008*, Gent, 2008, 110 blz. De honderdste verjaardag was de aanleiding om een geschiedenis van de school weer te geven. In 1904 hadden de Dames de l'Instruction chrétienne daarvoor een perceel van 1 hectare aangekocht omgeven door de Koning Albertlaan, de Meersstraat, de Smidsestraat en de Sint-Paulusstraat. Geïllustreerd en vergezeld van een CD-rom met foto's.

3982. OSSIEUR E., *Drieling Coppens in 1654 in Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 199-200. Over de geboorte van drie dochters op 30 januari 1654 in het gezin van Maria Valcke en Willem Coppens. Dit feit wordt aangegrepen om te verduidelijken wat met *exorcisata* of duivelsuitbanning bedoeld werd.

3983. OSSIEUR E., *Drieling De Prince in 1607*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 198. De Gentse stadsrekeningen van 27 maart 1607 vermelden een toelage aan Mattheus de Prince, sergeant van de Burgerwacht voor de geboorte van een drieling.

3984. OSSIEUR E., *De monsterrol van Sint-Kruis-Winkel anno 1583*, in *Vlaamse stam*, 43, (2007), nr. 5, p. 466-470. Alle parochies van de Vier Ambachten kregen van de Gentse schepenen de opdracht een gewapende militie op de been te brengen tegen de Spaanse troepen en door Spanje gesteunde bendes. Als parochie van dit gebied werd ook in Sint-Kruis-Winkel een lijst opgesteld van gegradueerden en conditie van ingeboren mannen met de wapens waarover zij beschikten.

3985. POELMAN R., *Openbare verkoping van eigendommen te Oostakker in 1849*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 1, p. 7-9. Gebaseerd op een affiche uit 1849 in de verzameling Vliegende Bladen van de Gentse Universiteitsbibliotheek. Het affiche vermeldt zeer gedetailleerd welke percelen te koop werden aangeboden.

3986. POELMAN R., *45 Jaar Heemkundige Kring De Oost-Oudburg: Onze eigen geschiedenis*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, (2007), p. 5-82.

3987. QUINTELIER A., *Het zeemanshuis Stella Maris vierde feest*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 3, p. 2-5. Bijdrage bij de gelegenheid van de viering van het 45-jarig bestaan van het zeemanshuis en van het 20-jarig bestaan van het gebouw dat gebruikt wordt door zeelieden die de Gentse haven aandoen. Wegens de groeiende expansie van de haven keek men in de jaren '60 uit naar een dienst die de zorg voor de zeelieden zou coördineren en bestendigen.

3988. RUMMENS M., *Koninklijke Roeivereniging Sport Gent 1883-2008. Een stukje Gentse sportieve geschiedenis*, Gent, 2008, 200 blz. Geïllustreerd.

3989. STEEGHERS W., *Gentse poorters uit Ledeberg (1542-1796)*, in *Vlaamse stam*, 43, (2007), nr. 5, p. 520.

3990. STEEGHERS W., *Gentse poorters uit Turnhout (1542-1796)*, in *Vlaamse stam*, 43, (2007), nr. 5, p. 519.

3991. TAELEDAMAN J. (red.), *Het Gentse Dialekt. Klank- en vormleer*, (*Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*), Gent, 2008, 454 blz. Honderd jaar geleden promoveerde Oscar De Gruyter (1885-1929) met een proefschrift over dit onderwerp tot doctor in de Germaanse filologie. Onder leiding van J. Taeldeman en met de medewerking van andere auteurs werd het proefschrift van De Gruyter in een actuele, becommentarieerde en geactualiseerde vorm uitgegeven. In de inleidende hoofdstukken wordt het personage van Jan Oscar De Gruyter uitvoerig toegelicht.

3992. VANGANSBEKE J., *De klokkenluiders van de Sint-Gerolfkerk*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 159-173. Over de

geschiedenis van de toren van de Sint-Gerolfkerk, de klokken en enkele markante personages in verband met het klokkenluiden.

3993. VANGANSBEKE J., *De Luchterenkerkweg omstreeks 1950*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 49-66. Overzicht van de inwoners en allerhande weetjes over het dagelijkse leven langs deze weg.

3994. VAN GENT G., *Jean Adolphe Vermander Prefect Koninklijk Atheneum Gent in 1917*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 361-367. Een uitlating van H. VAN WERVEKE in *Herinneringen uit kinderjaren en jeugd* vormt de aanleiding voor een beknopte biografische schets over de uit Gistel herkomstige Jean Adolphe Vermander (°1864). Vanaf 1889 was hij leraar aan het Koninklijk Atheneum van de Ottogracht waar hij onder meer Latijn, Grieks en Frans doceerde. Zijn aanstelling als vervangend prefect tijdens de Eerste Wereldoorlog was niet zonder gevolgen, zoals onder meer een verveogde op pensioenstelling. Geïllustreerd.

3995. VAN KEYMEULEN J., *De benamingen voor de spin in de Zuidelijk-Nederlandse dialecten*, in *Van Mensen en Dingen. Tijdschrift voor Volkscultuur in Vlaanderen*, V, (2007), nr. 3-4, p. 175-201. In 1999 werd de eerste digitale taalkaart op de website van de Regionale Woordenboeken geplaatst. Nadien konden tekst, afbeelding en geluid met elkaar verbonden worden wat een cyberlemma opleverde. Met de leuze van het cyberlemma 'spin' werd hulde gebracht aan prof. Blanquaert, grondlegger van de dialectologie aan de Universiteit Gent, en aan prof. Pee, de initiatiefnemer van het Woordenboek der Vlaamse dialecten. Beiden wijdden reeds in 1933 een uitgebreid artikel aan de dialectnamen voor de spin. Dit etymologische artikel is dan ook grotendeels op hun inzichten gebaseerd.

3996. VERHOOSELE F., *1818: Benoeming van burgemeesters in de provincie Oost-Vlaanderen*, in *Gentse Cadenas*, 27, (2008), nr. 1, p. 14-18. Gebaseerd op de drie lijsten, verschenen in de *Mémorial administratif* van de provincie Oost-Vlaanderen voor de periode 1818-1819.

3997. WAERI K., *Gentse liedjes: De Clarinetzak*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 36, (2007), nr. 6, p. 379-381. Weergave van de tekst van een 'vetje' van K. Waeri.

14. Biografieën

3998. CAPITEYN A., *Maeterlinck. Een Nobelprijs voor Gent*, (Uitgeverij Snoeck & Stad Gent), Gent, 2008, 112 blz. Deze nieuwe biografie van Gentenaar **Maurice Maeterlinck** (1862-1949) schetst zijn origine, zijn leven, zijn oeuvre en kunstuitingen die door zijn werk werden geïnspireerd. Als bij-

lagen vindt men onder meer een overzicht van zijn originele werken, een lijst van alle schrijvers die de Nobelprijs voor literatuur ontvingen – voor Maeterlinck was dat in 1911 – en een overzichtsplan van de plekken in Gent die aan de roots van de Franstalige schrijver zijn gelinkt. Geïllustreerd.

3999. CAPITEYN A., *Maeterlinck, een Nobelprijs voor Gent*, in *@rchieflink*, 8 (2008), nr. 3, p. 1-3. Beknopte toelichting bij een nieuwe biografie over schrijver **Maurice Maeterlinck** (1862-1949).

4000. DE BRUYKER G., *Philemond Loockx (Ledeberg 1869-Sint-Amandsberg 1938)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 1, p. 38-46. Biografische kroniek van de niet zo bekende musicus, pianist, componist, dirigent en pedagoog **Philemond Loockx** (1869-1938). Geïllustreerd.

4001. DEFOORT E., *Een dochter van Duitsland Tony Simon-Wolfskehl 1893-1991*, Leuven, 2007, 256 blz. Portret van een boeiende joodse vrouw **Tony Simon-Wolfskehl** die in 1936, op de vlucht voor de nazi's, in Gent belandde en de Holocaust overleefde. Na de oorlog heeft ze veel banden met de Vlaamse avant-garde. Na de Eerste Wereldoorlog maakte ze deel uit van de artistieke scène in Weimar, waar ze een van de eerste vrouwelijke leerlingen werd aan het Bauhaus van Walter Gropius. Haar laatste levensjaren bracht zij door in Koksijde en bij haar overlijden kwam een deel van de erfenis, schilderijen maar ook een waardevol archief, in handen van het Museum voor Schone Kunsten in Gent.

4002. DE KEYSER E., *Vina Bovy overleed 25 jaar geleden*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 142-148. Biografische schets van de bekende Gentse operadiva **Vina Bovy**, geboren als Malvina Bovy (1900-1983) en niet als Van Overberge zoals vermeld in verscheidene publicaties. De bijdrage geeft verder toelichtingen over haar familiale origine, haar levensloop en haar muzikale carrière. Geïllustreerd.

4003. DE MEYER A., *Gentse Componisten. Michel Julien*, in *VLK magazine*, 50, (2007), p. 3-7. Korte biografie en overzicht van het werk van de Gentse componist **Michel Julien**, geboren in Ekkergem op 3 mei 1874 en gestorven in 1962.

4004. DE VOS J., *De gevoelige ziel en hand van Bert Schepens*, in *Interbellum*, 28, (2008), nr. 2, p. 7-10. Korte bijdrage over Gentse illustrator **Bert Schepens** (1911-2003) die zich ook aan poëzie en aan reisverhalen heeft gewaagd.

4005. EVRARD A.K., *Een eeuw geleden overleed V. Deneffe*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 194-197. In deze beknopte kroniek wordt de levensgeschiedenis weergegeven van **Victor Deneffe** (1835-1908) die genees-

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 2007-2008

kunde studeerde en als hoogleraar bekendheid genoot in de oogheelkunde en de chirurgie. Deneffe was ook een tijdlang gemeenteraadslid voor de liberale partij. Maar voor alles is Deneffe's naam bekend gebleven als verzamelaar van chirurgische instrumenten, waarvan een gedeelte sinds 1991 deel uitmaakt van de Jan Palfijn-Stichting die haar verzameling voorstelt in de Musea van de Universiteit in het Pand aan Onderbergen. Geïllustreerd.

4006. LEKENS L., *Gentse componisten Oscar Roels*, in *VLK magazine*, 50, (2007), p. 16-17. Korte biografie en overzicht van het werk van deze Gentse componist **Oscar Roels** (1864-1938).

4007. LEKENS L., *Kunstschilder Karel De Bondt*, in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine*, 27, (2008), p. 43-47. Korte levensbeschrijving van de kunstenaar **Karel De Bondt** die in 1888 geboren werd in Evergem, studeerde en werkte in Gent en overleed in Dronghen in 1973.

4008. LEMMENS D., *Karel Miry, componist van de Vlaamse leeuw en zijn relatie met Melle*, in *De Gonde*, 35, (2007), nr. 3, p. 15-18. Met biografische gegevens over de Gentse musicus **Karel Miry** (1823-1889). Geïllustreerd.

4009. MAES A., *Meer dan een naam: een straat voor Hertog Engelbert van Arenberg in Sint-Amandsberg*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 2, p. 4-13. Levensgeschiedenis van de katholieke hertog **Engelbert van Arenberg** die enerzijds het begijnhof van Ter Hooie opkocht en anderzijds een nieuw onderkomen vond voor de begijnen van het Elisabeth begijnhof die in 1872 in allerijl hun begijnhof moesten verlaten. Op 29 september 1874 werd het nieuwe begijnhof in Sint-Amandsberg ingehuldigd. De straat die door toedoen van Maurits Gysseling werd genoemd naar de hertog, loopt langs het begijnhof.

4010. POELMAN R., *Octaaf Declercq, slachtoffer van de Eerste Wereldoorlog*, in *Heemkundig Nieuws*, 36, (2008), nr. 1, p. 5-9. Het verhaal van de 43-jarige priester **Octaaf Declercq** die op 28 juni 1916 ter dood veroordeeld en op 11 augustus in de Gentse schietbaan terechtgesteld werd door een Duits vuurpeloton.

4011. VANDAMME G., *Bert De Clerck (1912-1989) Een vergeten Gents kunstenaar*, in *Gandavum*, 13, (2008), nr. 2, p. 3-29. Biografische schets van **Bert De Clerck**, geboren in Gentbrugge in een arbeidersgezin en leerling aan de Gentse Academie. Later gaf hij les in plastische kunsten, een galerij openhouden, een lokaal openhouden voor een kunstgroep, en zo meer. Vanaf 1962 reisde hij veel, gaf daar lezingen over en stierf in 1989. Geïllustreerd.

4012. VAN PARIJS J., *Het leven, niets dan het leven Cyriel Buysse en zijn tijd*, Antwerpen-Amsterdam, 2008, 956 blz. Levensportret van de Nevelse auteur **Cyriel Buysse** (1859-1932).

4013. VAN RYSSEL D., *Adolphe Barthélémy Dufranne (Gent 1833-Gent 1858)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 37, (2008), nr. 3, p. 171-172. Gentenaar **Adolphe Dufranne** (1833-1858) genoot in zijn tijd bekendheid als vrijzinnig denker en voorvechter van bepaalde arbeidersidealen.

4014. WATIER K. & D. SEGERS, "*Nothing succeeds like success*". *Het levensverhaal van Leo Baekeland, de uitvinder van het bakeliet*, in *Jaarboek De Oost-Oudburg*, XLIV, (2007), p. 125-178. Levensverhaal van **Leo Baekeland**, een Gentse volksjongen, geboren in 1863, die de *American dream* waarmaakte, uitgroeide tot een van de meest succesvolle Amerikaanse industriëlen en zijn leven wijdde aan wetenschap en industrie.

NAAMINDEX BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT

ACKE B.	3670, 3815	DE BLEECKER M.	3958
ALLEGAERT P.	3744	DE BLEECKERE L.R.	3775
ANTHEUNIS G.	3671, 3672, 3673, 3816	DE BRUYCKER A.	3733
BAECK M.	3921	DE BRUYCKER G.	4000
BAILLIEUL B.	3817, 3867, 3875, 3870, 3922	DE BURLET V.	3833
BALTHAU E.	3796	DE BUYSER F.	3925
BARTHOLOMIEUX M.	3711	DECAVELE J.	3747
BEECKMAN M.	3818	DECEUNYNCK M.	3834
BEKKERS L.	3888	DECKERS P.	3940
BERKERS M.	3711, 3819	DECLERCQ G.	3713
BEYAERT M.	3820	DE CLERCQ L.	3835
BILLIET H.	3732	DE CLERCQ W.	3709, 3710, 3714, 3925
BILTEREYST D.	3745	DE CONINCK R.	3667
BISSCHOPS T.	3821	DE DECKER C.	3790
BOMBAY J.	3664	DE DECKER S.	3819
BOONE M.	3712, 3797, 3798	DEDOBBELEER W.	3748, 3749
BORCHERT T.H.	3889	DE DONCKER G.	3711
BOSSCHAERTS J.	3771	DE DONCKER T.	3894
BOUCKAERT C.	3822	DEFOORT E.	4001
BOUCKAERT J.	3823	DEFOORT H.	3744
BOUCKAERT P.	3772	DEFORCE K.	3925
BOURGEOIS I.	3708	DE GEEST J.	3894
BRACKE D.	3744	DE GENDT A.	3744
BRACKE L.	3943, 3944	DE GROOTE K.	3925, 3926
BRAECKMAN W.L.	3890	DE GROOTE V.	3750
BRU M.A.	3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3824, 3825, 3923	DEGRYSE P.	3710
BRYSSA A.	3826	DE HERDT R.	3776, 3777, 3778, 3779, 3780, 3781, 3782, 3783, 3789
CALUWE D.	3925	DELSAERDT P.	3896
CALLEBAUT N.	3945	DE KEUKELEIRE E.	3784, 3836, 3837, 3838, 3839, 3840
CAPITEYN A.	3704, 3746, 3818, 3998, 3999	DE KEYSER E.	4002
CARSON P.	3891	DE MAEGD C.	3841
CASSIMAN P.	3946, 3947, 3948, 3949, 3799, 3800	DE MEULEMEESTER J.	3819
CHARLES L.	3665, 3666	DE MEYER A.	4003
CHARRUADAS P.	3801	DE MEYER B.	3847
CHIELENS P.	3744	DE MOERLOOSE R.	3802
CLAES B.	3819	DEMOOR J.	3842
CLAUWAERT J.	3950	DE MULDER G.	3711
COENE A.	3827	DENECKERE G.	3715, 3744, 3751
COLLUMBIEN H.	3951, 3952, 3953, 3954, 3955, 3956	DEN HAERYNCK J.P.	3668
COMPERNOLLE L.	3924	DENEWET L.	3843
CONINCKX A.	3773	DE NIL B.	3752
COOMANS T.	3828	DEPLOIGE J.	3715, 3803, 3804
COOREMANS B.	3924	DEROM S.	3844
COPPENS C.	3893	DE RYNCK P.	3705
CORNILLY J.	3829, 3830, 3831	DE SCHEPPER R.	3845
COSIJNS M.	3744	DE SCHRIJVER A.	3897
DAEM K.	3832	DE SCHRYVER X.	3959, 3960, 3961
DAENENS S.	3774	DESEYN G.	3846
DEBACKER L.	3957	DESIMPELAERE N.	3785, 3847
DEBERSAQUES L.	3783	DE SMET G.	3786, 3787, 3927
		DE VISSCHER L.	3753

NAAMINDEX

DEVOLDERE L.	3706	KOEHLER P.	3744
DE VOS J.	3848, 4004	KOLDEWEIJ J.	3806
DEVOS R.	3754	LACHAERT P.J.	3736
DEVRIENDT-MORES R.	3786, 3787	LACQUET E.	3929, 3930
DEVRIESE L.	3716, 3849, 3850, 3851, 3852, 3853, 3854, 3855, 3856, 3857, 3858, 3859, 3860, 3962, 3963	LALEMAN M.C.	3666, 3673, 3678, 3679, 3874, 3875, 3876
DE VRIESE S.	3860	LE BAILLY M.C.	3737
DEVROE A.	3862	LEKENS L.	4006, 4007
DE VUYST W.	3863	LEMMENS D.	4008
DE WEERDT D.	3964	LENTACKER A.	3925
DE WULF B.	3898	LESAGE A.	3754
DE ZUTTER H.	3788	LEVIS E.	3972
DHAEZE-VAN RIJSSEL L.	3789	LEYDER D.	3738, 3739
DHANENS P.	3790	LYBAERT K.	3973
DHONDT J.	3864	MAES A.	3974, 4009
DHONDT P.	3755	MAES D.	3807, 3975, 3976, 3977, 3978
DRAAISMA D.	3744	MAIER C.T.	3808
DUBOIS M.	3887	MALFLIETR.	3722
DUDMAN C.	3744	MARCHAND K.	3842
DUMOLYN J.	3714	MARTI S.	3900
DUQUENNE X.	3865	MATTENS D.	3979, 3980
ELOY S.	3756	MEERS P.	3745
ERVYNCK A.	3925	MEGANCK L.	3877
ERVYNCK G.	3966	MEILLANDER V.	3666
ESSER R.	3734	MOENS J.	3878
EVERAERT G.	3678, 3866, 3867	MORTIER S.	3925
EVRRARD A.K.	4005	MOTMANS K.	3861
GALE C.	3744	MUNRO J.	3901
GEERS G.	3757	MUSSCHOOT D.	3981
GEVAERT L.	3805	NAUWELAERTS J.	3835
GHYSELEN A.	3791	OFFE J.	3744
GIELEN P.	3758	ONGENA O.	3809
GOEDLEVEN E.	3868	OSCHEMA K.	3723, 3724
GREEFS H.	3763	OSSIEUR E.	3982, 3983, 3984
HAEMERS J.	3714, 3717, 3718	PANSTERS K.	3725
HEINS A.	3931	PARMENTIER I.	3740
HEMELINGS E.	3869	PAS P.	3810
HENDERIKX P.A.	3719	PAUWELS F.	3744
HEYMANS F.	3669	PAUWELS T.	3933
HOOFT E.	3870	POELMAN R.	3985, 3986, 4010
HOOGHE F.	3720	POULAIN N.	3877, 3879, 3902
HOORNE J.	3711	POWERS R.	3744
HOOZEE R.	3871, 3914	PYPE P.	3925
HOWELL M.	3721	QUINTELIER A.	3987
HUYGENS F.	3754	RAEYMAEKERS E.	3673, 3674, 3679, 3680, 3681, 3682, 3876
HUYS P.	3735	RAMAKERS B.	3903
ISERBYT N.	3711	RAPP F.	3726
JANSSSENS P.	3707	RENDERS M.	3744
JASPERS N.L.	3932	RIJNS H.	3727
JOHAN F.	3739	ROBIN J.M.	3934
JONCKHEERE E.	3873	ROCHTUS L.	3720
KESTELOOT C.	3893	ROEGIERS J.	3893
KLINKENBORG S.	3711	ROOMS E.	3741
KLUYSKENS P.	3967, 3968, 3969, 3970, 3971	ROTTIER H.	3811
		RUMMENS M.	3988

NAAMINDEX

RUTTE R.	3760	VAN HYFTE A.	3939
RUYS C.	3880	VAN ISEGHEM K.	3942
RYCKBOSCH W.	3728	VAN KEYMEULEN J.	3995
RYSSAERT C.	3711	VAN MALDEGHEM A.	3814
SEGERS D.	4014	VAN MOFFAERT M.	3744
SMITH C.	3744	VAN NEER W.	3925
SOMERS A.	3729	VAN NETTEN D.	3733
SPITZERS T.A.	3935	VAN PARYS J.	3916, 3917, 4012
SPRUYT J.	3744	VAN POUCKE T.	3918
STALPAERT C.	3904	VAN REGENMORTELE E.	3924
STAUTEMANS G.	3905	VAN RENSBERGEN H.	3794
STEEGHERS W.	3989, 3990	VAN RYSEL D.	4013
STERCKX M.	3881	VAN VREE F.	3766
STEURBAUT P.	3673, 3674, 3675, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3825, 3876, 3882	VAN WAADENOIJEN J.	3919
STOOPS G.	3673, 3678, 3684, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3708, 3883, 3923	VAN WERVEKE H.	3994
STROBBE K.	3812	VELDEMAN P.	3886
STROOBANTS A.	3906	VERBEKE A.	3860
STROOBANTS B.	3754	VERBRUGGEN C.	3763, 3767
STRIJPENS H.	3761	VERDONCK A.	3887
STYNEN L.	3907	VERHOOSELE F.	3996
TAELEDAN J.	3991	VERKENS K.	3795
TAYMANS H.	3936, 3937, 3938	VERMEIREN G.	3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3701, 3702, 3703, 3825, 3876, 3882, 3923
TEN BOKUM A.L.	3939	VERMEULEN P.	3744
'T HART M.	3762	VERROKEN E.	3920
THEYS H.	3908	VERSTRAETEN W.	3720
THOEN E.	3763	VIANE R.	3783
TRIO P.	3730, 3813	VOS B.	3743
TYS D.	3940	WAERI K.	3997
VAN AALST P.	3822	WARMENBOL E.	3768
VAN BESIEN F.	3909	WATIER K.	4014
VAN BIJSTERVELD A.J.	3730	WILS L.	3769
VAN BOSSELE J.	3731	WOUTERS H.	3924
VAN DAELE J.	3764	WOUTERS N.	3754
VANDAMME G.	3884, 3910, 4011	ZEISCHKA, S.	3707
VAN DAMME S.	3744		
VAN DE CASTEELE L.	3765		
VANDENBERGHE S.	3911, 3912, 3925		
VAN DER MEIJDEN K.J.	3941		
VAN DER WINDT H.	3763		
VANDEWAL C.	3747		
VAN DOORNE G.	3818, 3867		
VAN DYCK B.	3842		
VAN EENOOGHE D.	3885		
VAN ELSLANDE R.	3913		
VANGANSBEKE J.	3992, 3993		
VAN GELDER K.	3742		
VAN GENT G.	3994		
VAN HAUTE P.	3914		
VANHECKE J.	3915		
VAN HECKE T.	3781, 3782, 3793		